

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
1	Elering Gaas	28.10.2015 nr ERG-T/2015/365-2	Esitab sisendi		Gaasitrassid on kantud maakasutuskaardile
2	Valga Maavalitsus	02.11.2015 nr 12-2/15-1830-2	jah	Kooskõlastab märkusteta	-
3	Põlva Maavalitsus	04.11.2015 nr 12 -3/15/2783 3/15/2783 -2	jah	Kooskõlastab märkusteta	-
4	Võru Linnavalitsus	09.11.2015 nr 15-2194-VLV/2	-	1. Täpsustab, et LV esitab kooskõlastuse 10.detsembriks 2015	
5	Võru Linnavolikogu	Otsus 9.dets 2015 nr 46	jah	1.Eemaldada seletuskirja ptk 3.1.4 Linnaline keskkond punkt 6 põhimõtte hoonete korruselisuse määramise kohta kuna mp ülesandeks ei ole hoonestuse korruselisuse määramine	Punkt on seletuskirjas põhimõttena, mitte tingimuse (nõudena), käsitletakse seda eelistatud arengusuunana linnalise keskkonna kõrguselises arengus. See ei välista kohtades, kus on juba välja arenenud kõrgema korruselisusega hoonestus, samas mastaabis täiendava hoonestuse rajamist. Vältimaks vastuolu Võru linna üldplaneeringuga, tehakse vastav märge ka seletuskirjas (muudatus toodud kursiivis): 6. Hoonestuskaala on inimmõõtmeline – inimsõbralikuks loetakse kuni 4-korruselist hoonestust (välja arvatud Võru kesklinnas ja linnapiirkondades, kus on juba välja kujunenud kõrgema korruselisusega hoonestus).
6	Maaeluministerium	12.11.2015 nr 4.1-5/2856-1	jah	1. Maakonnaplaneeringu seletuskirja 1. lisana kavandatud maakonnaplaneeringu elluviimise kava osas oleme arvamisel, et planeeringu elluviimise konkretiseerimiseks ning jälgimiseks oleks asjakohane välja töötada tegevuskava, milles oleksid kajastatud nii võimalikud tähtpäevad kui ka tegevuse elluviimisega seotud ning seda tagavad riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused ning teised isikud. Nimetatud tegevuskava peaks olema maakonnaplaneeringu juurde kuuluv dokument. Kui selle arvamusega otsustatakse arvestada, palume tegevuskava eelnõu edastada maakonnaplaneeringu kooskõlastamise etapil asjaomastele asutustele kooskõlastamiseks.	Ettepanekuga arvestatakse selles osas, et maakonnaplaneeringu elluviimise tegevuskava koostatakse, kuid seda ei edastata asjaomastele asutustele maakonnaplaneeringu käesolevas kooskõlastamise etapis.
				2. Maakonnaplaneeringu seletuskirja ptk 3.2.1. "Väärtuslik põllumajandusmaa" ja KSH aruande lk-l 157 on toodud üksikasjalikud tingimused väärtusliku põllumajandusmaa kasutamise kohta. Eeldame, et nimetatud tingimused on toodud Maaeluministeriumi poolt välja töötatava väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva eelnõu alusel. Mõõname, et käesolevaks ajaks on nimetatud eelnõust väärtusliku põllumajandusmaa kasutamise ja riikliku järelevalve nõuded eemaldatud. Lähtuvalt sellest ei ole need ka maakonnaplaneeringu seletuskirjas ja KSH aruande eelnõus asjakohased.	Viidatud tingimused (väärtusliku põllumajandusmaa põllumajandusliku kasutamise ja riikliku järelevalve nõuded) olid välja toodud planeeringu eskiislahenduses, kuid mitte kooskõlastamiseks esitatud planeeringus. KSH aruannet on korrigeeritud ja nimetatud lõik on KSH aruandest eemaldatud
				3. KSH aruande eelnõu joonisel 40 andmete allikana on toodud Põllumajandusamet. Nimetatu on ekslik ning õigeks allikaks peaks olema Põllumajandusuringute Keskus	KSH aruannet on vastavalt ettepanekule korrigeeritud.
				4. Maatulundusmaa sihtotstarbelise kasutamise tagamisel on äärmiselt oluline osa maaparandussüsteemide toimivusel. Lähtuvalt sellest teeme ettepaneku lisada maakonnaplaneeringusse põhimõtted, mis aitaksid kaasa maaparandussüsteemide nõuetekohase toimimise tagamisele maaparandushoiualaste tegevuste ja muude asjakohaste meetmete kaudu.	Seletuskirja täiendatakse ptk 3.1.5 järgneva põhimõttega: „Jälgida tuleb Ida-Eesti ja Koiva vesikonna maaparandushoiukavas seatavaid eesmärke“.
				5. Palume kaaluda maakonnaplaneeringusse väärtuslikule põllumajandusmaale ehitiste ehitamise ning maatulundusmaa sihtotstarbe muutmise piirangut/maksimaalselt vältimist tagavate nõuete lisamist.	Antud ettepaneku aluseks on välja töötamisel väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva seadusemuudatuse eelnõu. Maakonnaplaneeringu koostamise praeguses etapis (kooskõlastamine) ei ole veel võimalik tutvuda antud õigusakti eelnõuga ja kõikide õigusaktist tulenevate võimalike maakasutuspiirangute või –tingimustega. Kuna maakonnaplaneeringus kajastatud väärtuslike põllumajandusmaade kiht kattub tihtipeale ka teiste maakonnaplaneeringus väljatoodud väärtustega ning seetõttu erinevate maakasutustingimustega, soovitakse väärtuslike põllumajandusmaade maakasutustingimuste muutmise kaalumisel lähtuda eelnõu terviktekstist. Palume eelnõu tervikteksti valmimisel see meile esitada.

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
7	Tehnilise Järevalve Amet	11.11.15 nr 1-12/14-0202-015	jah	1. Arvestada juba maakonnaplaneeringu tasandil asjaoluga, et võimalike uute raudteeületuskohtade planeerimisel ei ole lubatud I ja II kategooria samatasandiliste raudteeületuskohtade rajamine. Ka III kategooria uue raudteeületuskoha rajamisel on vajalik reserveerida selleks piisava suurusega sobiv maa-ala (kuivõrd nähtavuskolmnurk peab olema ülesõidukohal 50 meetri kaugusel raudteest kummalegi poole 400 m ja sellesse ei tohiks jääda nähtavust segavaid objekte - ehitised, looduslikud objektid jms). Samuti on oluline arvestada planeeringutes ka raudteeülekäigukohale sobiva maa-alaga, seda eelkõige nähtavuse osas.	Täiendatakse seletuskirja ptk 4.1.2. Raudtee järgmiste põhimõtetega: 1. Võimalike uute raudteeületuskohtade planeerimisel ei ole lubatud I ja II kategooria samatasandiliste raudteeületuskohtade rajamine; 2. III kategooria uue raudteeületuskoha rajamisel on vajalik reserveerida selleks piisava suurusega sobiv maa-ala (kuivõrd nähtavuskolmnurk peab olema ülesõidukohal 50 meetri kaugusel raudteest kummalegi poole 400 m ja sellesse ei tohiks jääda nähtavust segavaid objekte - ehitised, looduslikud objektid).
8	Elering	13.11.2015 nr 11-4/2015/700-2	jah	Kooskõlastab märkusteta	
9	Lennuamet	16.11.2015 nr 4.6-8/15/4862	jah	1. Vastavalt lennundusseaduse § 35 lõikele 2 tuleb lennuvälja lähimbrust hõlmavad detailplaneeringud kooskõlastada Lennuametiga. Varstu lennuvälja lähimbruse piirid ulatuvad raja telgjoonest 2000 meetri kaugusele.	Ettepanekuga nõustatakse ning ptk 4.1.4. lisatakse järgnev punkt 5: „5. Lennuvälja lähimbrust hõlmavad detailplaneeringud tuleb lähtuvalt lennundusseaduse § 35 lõikele 2 kooskõlastada Lennuametiga. Varstu lennuvälja lähimbruse piirid ulatuvad raja telgjoonest 2000 meetri kaugusele.“
10	Muinsuskaitseamet	17.11.2015 nr 1.1-7/2565-1	Loetakse kooskõlastatuks	1. Seletuskiri lk 29 p.3.1.2. Kultuuripärand lisada tekstile: link kultuurimälestiste registrile http://register.muinas.ee/ ja link maaehituspärandi andmekogule http://register.muinas.ee/?menuID=rehemaja	Ettepanekuga nõustatakse osaliselt ning riiklike kultuurimälestiste registrile lisatakse viitena link: http://register.muinas.ee/
				2. Lisada punkti 3.1.2 Kultuuripärand kasutustingimuste osas arheoloogiapärandi säilimist käsitlev lõik: Pöörata tähelepanu võimalikele arheoloogilisel väärtuslikele aladele. Piirkondi, kus arheoloogiamälestiste kontsentratsioon on suur, tuleb arvestada mälestistele sobiliku keskkonna säilitamisega ning asjaoluga, et muinas- ja keskaegsete asustuskeskuste läheduses võib olla veel leidmata kultuuriväärtusi (asulakohti, kalmeid, rauasulatuskohti jms). Mälestiste rühmale sobilik keskkond on traditsiooniline ajaloolise asustusstruktuuriga maastik.	Lisatakse ptk 3.1.2 järgnev tingimus: <i>Piirkondades, kus arheoloogiamälestiste kontsentratsioon on suur, tuleb arvestada asjaoluga, et muinas- ja keskaegsete asustuskeskuste läheduses võib olla veel leidmata kultuuriväärtusi (asulakohti, kalmeid, rauasulatuskohti jms).</i>
				3. Lisada üldplaneeringute koostamise suunised miljööväärtuste kohta: üldplaneeringuga miljööväärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide määramisega koos tuleb määrata ka nende kaitse- ja kasutustingimused. Kaitse- ja kasutustingimuste määramisel pöörata tähelepanu hoonestuse väärtusele, millised miljööalal paiknevatest ehitistest on väärtuslikud säilitatavad ehitised, millised mitte. Määratavad kaitse- ja kasutustingimused peavad olema piisavaks aluseks nii detailplaneeringute koostamiseks kui detailplaneeringu koostamise kohustuse puudumisel ka projekteerimistingimuste andmiseks väärtuslikele ehitistele peale- ja juurde ehitamisel ning välisviimistluse muutmisel.	Ettepaneku põhjal täpsustatakse seletuskirja ptk 3.1.2. Kultuuripärand põhimõtet nr 3 järgmiselt (täiendus toodud kursiivis): „Koostöös Muinsuskaitseameti ja teiste riiklike ametkondadega pöörata tähelepanu ehitismälestiste, kultuuripärandi objektide ja <i>miljööväärtuslikel aladel asuvate väärtuslike ehitiste väärtuste</i> säilimisele ning sobilikele kasutusviisidele.“
11	Kaitseministeerium	17.11.2015 nr 12.1-1/15/2487	jah	1. Teeme ettepaneku täiendada peatüki 4.3. Riigikaitse ja turvalisus üldplaneeringu koostamise tingimuste punkti 4 sõnaga "võimalusel" järgmiselt: Riigikaitse ehitiste rajamisel ja taktikaalade kasutamisel on koostöös omavalitsusega oluline võimalusel leida kompromisslahendus (leevendusmeetmed) tegevustega kaasnevate negatiivsete mõjude vähendamiseks.	Maavalitsus on jätkuvalt seisukohal, et leevendusmeetmete kavandamine on oluline ning kohalike elanike heaolu ja võimalikult kõrge elukvaliteedi säilimiseks maakonnas sõnastame tingimuse ümber järgmiselt: „ <i>Riigikaitse ehitiste rajamisel ja taktikaalade kasutamisel on koostöös omavalitsusega oluline leevendusmeetmete kavandamine tegevusega kaasnevate negatiivsete mõjude vähendamiseks ning pöörata tähelepanu ka objekti/ala piirkonnas elavatele ja tegutsevatele inimestele ning ettevõtetele avalduvatele sotsiaalsetele ja majanduslikele mõjudele.</i> “
		24.11.2015 nr 12.1-1/15/4957	jah	1. Ettepanek nii Põlva, Võru kui Valga maakonnaplaneeringu muutmiseks detailplaneeringu koostamise kohustuse kaalumise osas väärtuslikel maastikel ja rohelises võrgustikus. Toote välja, et teie hinnangul piisab sellest, kui hinnata riigikaitse ehitiste rajamise puhul ehitusprojekti mõju väärtuslikule maastikule või rohelise võrgustiku toimimisele. Leiate, et nõue koostada detailplaneering või riigi eriplaneering ainult seepärast, et hinnata kavandatava tegevuse mõju rohelisele võrgustikule, ei ole proportsionaalne ning suurendaks liigselt halduskoormust.	Riigikaitse ehitiste kavandamise vastu on maakonnas kõrgendatud avalik huvi ning seetõttu on oluline, et antud ehitiste rajamine toimuks läbi avaliku protsessi ning toimuksid avalikud arutelud, kus kohalikud omavalitsused ja elanikud saaksid nii informatsiooni kui esitada seisukohti kavandatava tegevuse osas. Nõustume, et kooskõlastamiseks esitatud seletuskirja ptk 2.4 toodud tabelist võib antud kujul järeldada, et detail- või eriplaneeringut on tarvis koostada vaid väärtustatud maastikukomponentide säilimise tagamiseks. Eeltoodu põhjal korrigeerime seletuskirja järgmiselt: Tabelist 1 kõrvaldatakse rida nr 4. Riigikaitse ehitise, mis lisatakse peatüki 2.4. algusesse (täiendus toodud kursiivis): Maakonnaplaneering annab suunise detailplaneeringu koostamise kohustusega alade ja juhtude määramiseks üldplaneeringutes:

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
					<p>1. Linnalise asustuse aladel PlanS ettenähtud juhtudel.</p> <p>2. Riigikaitse ehitiste rajamisel. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on avaliku protsessi läbiviimine. Juhul, kui avalik protsess viiakse läbi üldplaneeringu või eriplaneeringu raames või mõjude hindamise käigus, ei ole täiendavat detailplaneeringu koostamise kohustust vajalik määrata.“</p>
12	Maanteeamet	19.11.15 nr 15-2/15-00028/763	Loetakse kooskõlastatuks	<p>1. Palume täpsustada planeeringu seletuskirjas toodud viidet Olemasoleva teedevõrgu parendamine toimub Maanteeameti rekonstrueerimiskava alusel, parendades eelisjärjekorras keskustesse viivaid teid. Käesolevalt on Vabariigi Valitsuse poolt korraldusega nr 522 kinnitatud „Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014-2020“, mille alusel toimub lähiaastate ehitustegevus riigiteedel. Viide rekonstrueerimiskavale on toodud ka planeeringu Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes (edaspidi KSH). Palume täpsustada, mida on peetud silmas rekonstrueerimiskava all või kasutada dokumentides õiget terminoloogiat.</p>	<p>Seletuskirjas ja KSH aruandes parandatakse dokumendi nimetust, kuna silmas on peetud dokumenti „Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014-2020“.</p>
				<p>2. Planeeringuga on kavandatud uus teekoridor Vana-Vastseliina külla piiskopilinnusest ümbersõiduks. Kavandatud teekoridor on kantud ka kaardile Asustuse suunamine. Maanteeamet juhib tähelepanu 10.09.15 väljastatud kirjale nr 15-2/15-00028/662, milles on antud seisukoht planeeringuga kavandatud uuele teekoridorile. Maanteeameti lähiaastate ehitustegevus riigiteedel toimub „Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014-2020“ alusel, millest nähtub, et uue riigitee rajamist Vastseliina piiskopilinnusest ümber sõiduks aastani 2020 ette nähtud ei ole ning praegusel hetkel tööde osas, mis toimuvad peale 2020 aastat, Maanteeametil seisukohta anda pole võimalik. Täiendavalt on Maanteeamet öelnud, et on valmis koostööks, kuid kulud jäävad huvitatud isiku kanda.</p>	<p>Maanteeameti seisukoht võetakse teadmiseks.</p>
				<p>3. KSH saab uue teekoridori kohta täiendavat, kohati kahte pidist infot. Mitmes kohas on ära märgitud kavandatav teekoridor, kuid samas KSH peatükis 6.5.2 Teedevõrk on liiklusohutuse teema käsitletuses ära märgitud, et planeeringuga ei ole kavandatud uusi maanteekoridore ning Maanteeameti huvist lähtuvalt on planeeringus arvestatud rea maanteede kurvide õgvendustega, millele on ehitusprojektid juba koostatud. Palume eemaldada eelnevast lausest sõnastuse ehitusprojektid on juba koostatud, sest kõikidele õgvendustele ehitusprojekte valminud ei ole. Sama peatüki teema maantee all on samas öeldud, et kavandatava teekoridori pikkus on ca 500m, mistõttu ei ole suuruse poolest tegemist olulise tee-ehitusliku objektiga, vaid see sarnaneb pigem teeõgvendusele. Käesolevaga juhime veelkord tähelepanu, et Maanteeametil ei ole kuni aastani 2020 kavas tee ehitust/õgvendust Vastseliina piiskopilinnuse ümbruses ning seisukohta peale 2020 aastat tehtavate tööde osas Maanteeametil käesoleval hetkel anda pole võimalik. Lisaks toome välja KSH aruande liiklusohutuse teema koosseisus käsitletud viite. Vastavalt EL direktiivi 2008/96 artiklile 3 tuleb liiklusohutusele avalduva mõju hindamine läbi viia kõigi infrastruktuuriprojektide puhul. See tähendab, et liiklusohutusele avalduva mõju hindamine viiakse läbi infrastruktuuriobjekti esialgsel planeerimisetapil, nt asukohavaliku või riigi eriplaneeringu (enne 01.07.2015 joonobjekti planeeringu) käigus koos alternatiivsete asukohavariantide võrdlemisega enne infrastruktuuriprojekti heakskiitmist, kui on teada tee paigutuse variantide põhilised võrreldavad geomeetrilised andmed, see tähendab enne uue tee paigutuse määramist sisaldava planeeringu jõustumist. Vastseliina piiskopilinnuse ümbrusesse uue teekoridori rajamisel liiklusohutusele avalduva mõju hindamist planeeringu KSH välja toodud ei ole. Eelnevat arvesse võttes palume planeeringust, jooniselt Asustuse suunamine ja KSH uue teekoridori kavandamine eemaldada.</p>	<p>KSH peatüki 6.5.2 Teedevõrk liiklusohutuse teemat on täpsustatud ja viidatud vastuolu on kõrvaldatud (vt täpsemalt allpool). Viidatud lausest on lauseosa „millele on ehitusprojektid juba koostatud“ eemaldatud.</p> <p>Viidatud lause ei tähenda, et Vastseliina linnuse juurde MP-ga kavandatav teekoridor peaks sisalduma 2020. aastani kehtivas maanteede teehoiukavas, mille järgi Maanteeamet oma lähiaastate plaane teeb. Võrdlus teeõgvendusega tuleneb eelkõige selle teekoridori lühidusest, mitte Maanteeameti teehoiukavas sisalduvatest töödest (lähiaastatel kavandatavatest teeõgvendustest), mis võeti MP-sse lähtuvalt Maanteeameti huvist. Antud juhul on planeeritud teekoridor MP-sse pandud lähtuvalt kohaliku omavalitsuse ja maavalitsuse huvidest, kes teavad probleeme ja vajadusi seoses liiklusohutuse olukorraga Vastseliina linnuse juures. Kui Maanteeametil ei ole käesoleval hetkel võimalik anda oma seisukohta pärast 2020. aastat tehtavate tööde osas, siis ei ole see aluseks kõnealuse teekoridori eemaldamiseks MP-st, sest MP ajahorisont on aastani 2030+.</p> <p>Planeeringu seletuskirjas kajastatakse antud objekt kui „perspektiivne teekoridor“ ning seletuskirjas täpsustatakse, et teekoridori asukoht täpsustub täiendavate analüüside ja kavandamise käigus.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
				<p>4. Maanteeamet on 23.07.15 kirjaga nr 15-2/15-00028/571 edastanud Võru Maavalitsusele infot, mida käesolevalt planeeringus käsitletud ei ole. Nimelt, Maanteeamet on kooskõlastanud Vastseliina tööstusala detailplaneeringu, millega on kavandatud uus ristumiskoht riigiteele nr 2 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa (edaspidi riigitee nr 2). Planeeritud ristumiskoht ühendab riigitee nr 2 ja riigitee nr 25132 Rõuge-Vastseliina (edaspidi riigitee nr 25132). Uus kavandatud teelõik suubub riigiteele nr 25132 km 22,24. Nimetatud detailplaneeringuga on täpsustatud ka teemaplaneeringuga „Võrumaa kergliiklusteed ja loodusrajad“ planeeritud kergliiklustee asukohti. Täiendavalt on Maanteeamet kooskõlastanud Ramboll Eesti AS poolt koostatud Vastseliina tööstusala juurdepääsutee ehitamise tehnilise projekti. Projektiga on ette nähtud riigitee nr 2 km 274,53 rajada uus ristmik koos bussipeatuste ning jalgteega ja muudetud on riigitee nr 25132 trassi. Ühtlasi muutub nimetatud projekti realiseerimisel uue rajatava teelõigu ja riigitee nr 25132 omandisuhe. Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium on andnud nõusoleku, et rajatav tee võetakse riigiteeks ning praegune riigitee nr 25132 antakse üle Vastseliina vallale kohalikuks teeks. Palume toodud infot käsitleda planeeringus. Mõistame, et eespool toodud info kujutamise planeeringu kaartidel tulenevalt mõõtkavast ei ole võimalik ning seetõttu võiks piirduda vastava seletusega seletuskirjas. Ühtlasi palume märkida, et uue tee rajamine ja sellega kaasnevad kulud on huvitatud isiku kanda.</p>	<p>Antud ettepanekud väljuvad maakonnaplaneeringu täpsusastmest. Samuti selgitab maavalitsus, et Vastseliina tööstusala DP- juurdepääsuga seotud uus teelõik ja ristumiskoht riigiteega nr 2 on juba planeeritud, samuti on koostatud tehniline projektdokumentatsioon, mis on kooskõlastatud Maanteeametiga. Teelõigu väljaehitamine on kajastatud piirkonna konkurentsivõime tugevdamise tegevuskavas (PKT), seega ei ole enam tegu planeeritava teega, mida peaks eraldi välja tooma.</p> <p>Maakonnaplaneeringu tegevuskavas kajastatakse Vastseliina tööstusala juurdepääsutee.</p>
				<p>5. Maakonnaplaneeringuga on ette nähtud kergliiklusteede võrgustiku arendamine, asendiplaaniline paiknemine on kantud kaardile Asustuse suunamine. Kaardilt nähtub, et suur osa kergliiklusteid on kavandatud rajada riigiteede äärde. Maanteeamet juhib tähelepanu, et ei osale kergliiklusteede võrgustiku finantseerimises, välja arvatud juhul kui on tegemist liiklusohutliku koha likvideerimisega.</p>	<p>Maanteeameti seisukoht võetakse antud punktis teadmiseks.</p>
				<p>6. Planeeringu joonisel 5. Keskused ja teenused on maakondlikku keskusesse määratud ka Maanteeameti liiklusregister. Juhime tähelepanu, Maanteeameti tegevust koordineerib majandus- ja kommunikatsiooniministri poolt kinnitatud määruse nr 16 „Maanteeameti põhimäärus“ §4 lg2 alusel ministeriumi kantsler. Planeering on pikaajalist visiooni kujundav dokument ning eelnevat arvesse võttes palume seletuskirja jooniselt nr 5 Maanteeameti liiklusregistri tegevusega seotud märkuse eemaldada.</p>	<p>Tulenevalt PlanS § 7 lg 3 p 4 (planeeringut menetletakse kuni 30.06.2015 kehtinud seaduse järgi) on maakonnaplaneeringu ülesandeks asustuse suunamine. Antud ülesande täitmiseks on maakonnaplaneeringu koostamist koordineeriv ja järelevalvet teostav Siseministerium (praegune Rahandusministerium) tellinud uuringu, mis annab ühtsed alused keskuste ja nendes pakutavate teenuste määramiseks kõikides koostatavates maakonnaplaneeringutes. Planeeringu seletuskirjas ptk 2.1.2 Teenused igale keskuse tasemele vastavad soovitatavad teenused on määratud seega maakonnaplaneeringu sisenduuringu põhjal „Uuring era- ja avalike teenuste ruumilise paiknemise ja kättesaadavuse tagamisest ja teenuste käsitlemisest maakonnaplaneeringutes“ (TÜ Rakendusuuringu Keskus).</p> <p>Koostatava maakonnaplaneeringu üheks võtmeteemaks ja ülesandeks on asustuse suunamine, sh kõrge elukvaliteedi ja teenuste kättesaadavuse tagamine valdavalt kahaneva rahvastikuga maakonnas, peetakse erinevate teenuste, sh Maanteeameti liiklusregistri büroos pakutavate teenuste, kättesaadavust maakondlikus keskuskes oluliseks ning seetõttu ptk 2.1.2 antud teenust jooniselt 3 ei eemaldata. Maakonnaplaneeringuga määratud teenuste nimekirjad iga keskuste taseme jaoks ei ole kohustuslikud, vaid soovituslikud. Sellest tulenevalt ei kaasne Maanteeametile maakonnaplaneeringu kehtestamisega kohustust maakonnakeskuses liiklusregistri bürood hoida juhul, kui Maanteeamet leiab pikemas perspektiivis, et see on ebaotstarbekas.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
				<p>7. Planeeringus on elektrivõrgu arendamise põhimõttena välja toodud, et eelistatult paigaldatakse liinid avaliku kasutusega maadele (nt teemaale, kergliiklusteede äärde, sobival trassivalikul kaalutakse sildade kasutust). Ehitusseadustiku (edaspidi EhS) §92 lg1 alusel on tee rajatis, mis on ette nähtud inimeste, sõidukite või loomade liikumiseks või liiklemiseks kasutatavad ning tee toimimiseks vajalikud rajatised. §92 lg6 alusel on riigitee riigile kuuluv tee, mille osas omaniku ülesandeid täidab Maanteeamet. §99 lg3 alusel tuleb olemasoleva teega ühendamisel või tehnovõrkude rajamisel tee piirides ehitusprojekt kooskõlastada tee omanikuga, kes võib määrata eelkõige nõuded materjalidele, mõõtudele, konstruktsioonile, tehnoloogiale. Viide elektriliinide paiknemisele maanteede teelas on toodud ka KSH. Elektriliinide paiknemise põhimõttega sarnaselt on planeeringus käsitletud sidevõrkude paiknemist, mille puhul on välja toodud, et üldise põhimõttena nähakse asukohta teemaal. Käesoleva planeeringu tasandil tehnovõrkude asukoha kindlaks määramine ei ole EhS tulenevalt õigustatud. Seetõttu palume seletuskirjast viite tehnovõrkude paiknemise osas eemaldada.</p>	<p>Maakonnaplaneering täidab tehnovõrkude paigutuse määramisega PlanS § 7 lg 3 p 10 (kuni 30.06.2015 kehtinud PlanS) maakonnaplaneeringule pandud ülesannet, ning seetõttu on tehnovõrkude paigutuse käsitlemine antud planeeringutasandil õigustatud. Maakonnaplaneeringu tasemel määratud põhimõtte võimaldab tehnilist taristut koondada keskkonnasäästlikult ruumis ühte kohta. Tehnovõrkude täpsemal kavandamisel tuleb tuginevalt EhS §99 lg3-le tehnovõrkude rajamisel tee piirides ehitusprojekt kooskõlastada tee omanikuga. PlanS ja EhS toodud sätted ei ole seetõttu vastuolulised ning EhS täpsustab siinkohal menetluse korda.</p> <p>Maavalitsus nõustub sellega, et eemaldada „teemaa“ tingimusest, kuid mitte sildade kasutamise kaalumise tehnovõrkude asukoha põhimõttelise võimalusena. Seletuskirja ptk 4.2.1. Elektrivõrk kantakse arendamise tingimustesse järgmiselt: <i>Eelistatult paigaldatakse liinid avaliku kasutusega maadele (nt teekoridori, kergliiklusteede äärde, sobival trassivalikul kaalutakse sildade kasutust).</i></p>
				<p>8. KSH aruandes on mitmes kohas valessti kasutatud riigitee nr 2 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa nimetust, palume korrigeerida. Siinkohal võib välja tuua näiteks KSH lk 64, 153. Lisaks toome välja KSH lk 64 nimetuse Riia-Pihkva T-7. Korrektne on riigitee nr 7 Riia-Pihkva.</p>	<p>KSH aruannet on korrigeeritud</p>
				<p>9. Palume planeeringu Ruumilise arengu analüüsi lk 5 ja 6 korrigeerida Tallinn-Tartu-Luhamaa nimetus. Korrektne on Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa. Sama märkus kehtib skeemile 1.2.</p>	<p>Ruumilise arengu analüüs on planeeringu eeltööna lõpetatud etapp ning antud dokumendis täiendavaid parandusi ei tehta.</p>
				<p>10. Palume lahti kirjutada Ruumilise arengu analüüsis lauses Luhamaa piiripunkti läbiv maantee E77 loob ühenduse Läti pealinna Riia ning Venemaa olulise keskuse Peterburi vahel (vähemolulisena ka ühenduse Pihkvaga) riigitee nimetus. Korrektne on E77 Riia-Pihkva.</p>	<p>Ruumilise arengu analüüs on planeeringu eeltööna lõpetatud etapp ning antud dokumendis täiendavaid parandusi ei tehta.</p>
				<p>11. Palume korrigeerida liikluseadusest lähtuvalt terminoloogiat planeeringu lk 46 toodud lauses Kergliiklusteid võib tehniliselt lahendada eraldiseisva kergliiklusteena või maanteest eraldatud kergliiklusrajana.</p>	<p>Planeeringus kasutatud mõisted „kergliiklustee“ ja „kergliiklusrada“ kirjutatakse lahti planeeringus selgemalt lahti ning seotakse liikluseaduses kasutatud terminitega: <i>Kergliiklustee tähistab planeeringus teed, mis liikluseaduse mõistes on jalgratta- ja jalgteed, jalgrattateed või jalgteed. Kergliiklusrada all mõistetakse jalgrattarada, mis on teekattemärgisega tähistatud pikisuunaline sõiduteeosa.</i></p>
11	Lasva Vallavalitsus	<p>Kiri 23.11.2015 nr 19.3-11.1/52-1 Väljavõte Vallavolikogu istungi protokollist 20.11.2015 nr 1-1.1/10 päevakorrapunkt 4 . /Mitte kooskõlastada/</p>	<p>Loetakse kooskõlastatuks</p>	<p>1. Märkida Tsolgo küla maakonnaplaneeringus lähikeskuseks, kuna vastab samuti antud kriteeriumitele.</p> <p>2. Kasutada planeeringu seletuskirjas sellist nummerdust, et oleks võimalik koheselt numbrit kasutades viidata konkreetsele lõigule või punktile.</p> <p>3. Maaline piirkond – tingimused üldplaneeringute koostamiseks: 3. Maalise piirkonna ruumiline areng kavandatakse üldplaneeringutes, arvestades /.../ ning eesmärgiga hoida asustuse arendamisel juba väljakujunenud struktuure (nt külatüüpe). Lasva valla ettepanek: Maaline piirkond on Võru maakonnaplaneeringu mõistes kogu maa-ala väljaspool linnalise asustuse alasid. See tähendab, et kõigil nendel aladel peaks olema eesmärgiks hoida väljakujunenud struktuure. Ettepanek on vastav säte välja jätta, kuna see ei ole põhjendatud. Eriti olukorras, kus on piisavalt määratud väärtuslikke maastikke jmt alasid, millel kehtivad piisavalt ranged kitsendused.</p>	<p>Täiendava suhtluse käigus Maavalitsusele esitatatud informatsiooni alusel, millised teenused asuvad Tsolgo külas (kauplus, külakeskus teenustega, rahvamaja (sh kaugtööruumid), raamatukogu). Lisatakse Tsolgo lähikeskuse planeeringusse.</p> <p>Lõplik kehtestatav dokument vormistatakse vastavalt ettepanekule</p> <p>Hajaaustuses ehitamisel on oluline olemasoleva asustusstruktuuri järgimine ning selle väärtustamine. Olemasoleva asustusstruktuuri väärtustamise suunise annab üleriigiline planeering Eesti 2030+, käesoleva planeeringu koostamisel on suunisega ka arvestatud ning need on välja toodud Võrumaa ruumilise arengu põhimõtetes ptk 1.4.</p> <p>Hajaaustuses ehitamine on võimalik erinevaid põhimõtteid järgides: kompaktsuse põhimõttel ehitatakse näiteks olemasolevates tihedamates külakeskustes ning hajususe põhimõttel mujal hajaaustuses. Hajaaustuses ei nähta ette uute kompaksete hoonestusalade tekkimist ning ehitamine toimub seega vastavalt hajaaustuses väljakujunenud olemasolevale struktuurile ehk külatüübile: ruumilisele paigutusele, mis järgib õuede, teede ja põllumajandusmaastike omavahelist asetust. Kuna valdavaks külatüübiks hajaaustuses on hajaküla tüüp, kus õued paiknevad hajutatult maastikul, on üksikelamu rajamisel piisavalt kaalutusõigust selles osas, kuhu täpsemalt õueala paigutada. Maavalitsus on seetõttu seisukohal, et tingimus ei ole liialt range ega põhjendamata.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
	Lasva Vallavalitsus			<p>4. Väljavõtte planeeringust (lk 24): 4. Eelistatud on arengu koondamine olemasolevatesse keskustesse, tagamaks sellega juba toimivate keskuste jätkusuutlikkust ja täiendavat arengut, sh teenuste ja töökohtade olemasolu. Lasva valla ettepanek: Paremini sõnastada, kuna väljend "arengu koondamine" on arusaamatu.</p>	<p>Seletuskirja ptk 2.3. Maaline piirkond tingimus nr 4 sõnastatakse järgmiselt (muudetud osas kursiivis): <i>„Eelistatud on teenuste ja töökohtade loomise või säilitamisega seotud arendustegevuste koondamine olemasolevatesse keskustesse, tagamaks sellega juba toimivate keskuste jätkusuutlikkust ja täiendavat arengut, sh teenuste ja töökohtade olemasolu ja mitmekesisust.“</i></p>
				<p>5. Väljavõtte planeeringust (lk 25): 6. Põhjendatud on vajaduse korral selliste kehtivate detailplaneeringute kehtetuks tunnistamise protsessi algatamine, mis ei vasta punktides 3, 4, 5 kirjeldatud üldistele põhimõtetele. Lasva valla ettepanek: Vastav punkt välja jätta, kuna sellel punktil puudub mõte ning vajadus. Punktile 3 mittevastavus tähendab üldplaneeringule mittevastavust, kuna selles punktis käsitletakse üldplaneeringu koostamist. Detailplaneeringu kehtetuks tunnistamist tuleb igal juhul argumenteerida ning kindlasti on võimalik argumenteerida läbi mittevastavuse kõrgema astme planeeringuga. Seejuures mitte ainult eelpoolnimetatud punktidele 3, 4, 5 vaid ka kõigile teistele planeeringu sätetele.</p>	<p>Seletuskirja ptk 2.3. Maaline asustus antud punkt eemaldatakse.</p>
				<p>6. SUUNISED DETAILPLANEERINGU KOOSTAMISE KOHUSTUSEGA ALADE JA JUHTUDE MÄÄRAMISEKS. Lasva valla vastuväide: Detailplaneeringu alade ja juhtude määramine ei ole maakonnaplaneeringu pädevuses ning sellega kindlasti nõus olla ei saa. Detailplaneeringu alade ja juhtude määramine on vastavalt planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punktile 26 üldplaneeringu pädevuses. Maakonnaplaneering ei tohiks nii detailne olla. Pealegi ei ole kuidagi põhjendatud, kuidas aitab vastavatel aladel ja juhtudel detailplaneeringu koostamise kohustuse nõue tagada maakonnaplaneeringu põhimõtete järgimist. Ilma detailplaneeringuta tegutsedes peab samuti järgima üldplaneeringut, mis omakorda on kooskõlas maakonnaplaneeringuga. Üldplaneeringu koostamisel on ülesandeks detailsemalt lahendada maakonnaplaneeringu põhimõtetest kinnipidamiseks vajalikud meetmed, millest üks võimalus on nõuda teatud aladel ja juhtudel detailplaneeringu koostamist. Maakonnaplaneeringus detailplaneeringu alade ja juhtude määramine on põhjendatud vaid nendel aladel, kus üldplaneering puudub. Taoliselt oli see sätetatud planeerimisseaduse eelmises redaktsioonis.</p>	<p>Käesolev maakonnaplaneering ei määra detailplaneeringu kohustusega alad ja juhud, vaid annab suunised, millistel juhtudel omavalitsuste üldplaneeringute koostamise raames kaaluda detailplaneeringu koostamise kohustuse määramist, mistõttu maakonnaplaneering ei ole vastuolus Teie poolt välja toodud PlanS § 75 lg 1 punktiga 26. Toote välja, et maakonnaplaneering ei tohiks olla nii detailne. Koostatav maakonnaplaneering on suuremas täpsusastmes võrreldes 2002. a kehtestatud maakonnaplaneeringuga mitmel põhjusel: koostatud on mitmeid teemaplaneeringuid, mille lahendused on käesolevasse planeeringusse viidud, samuti on oluliselt täpsustunud ametkondlikud suunised/huvid erinevate maa-alade kasutamiseks. Uue maakonnaplaneeringu eesmärgiks on pakkuda tuge selleks, kui omavalitsused asuvad koostama uusi üldplaneeringuid, mille raames tuleb 01.07.2015 kehtima hakanud PlanS järgi lahendada ülesandeid suuremas täpsusastmes kui kuni 30.06.2016 järgi algatatud üldplaneeringute puhul.</p>
<p>7. Väljavõtte planeeringust (lk 28): 1. Igale väärtuslikule maastikule on soovituslik koostada maastikuhoolduskava: 1.1. Maastikuhoolduskavade koostamist korraldavad kohalikud omavalitsused. Kavas täpsustatakse väärtuslike maastike ulatust ja piire ning nähakse ette väärtuslike maastike säilitamiseks, hooldamiseks ning arendamiseks vajalikud tegevused. Maastikuhoolduskava võimaldab määrata tegevuste prioriteetid, hoolduse sageduse ja meetodid ning hinnata vajaminevaid ressursse ja luua eeldused toetuste taotlemiseks. Kui üldplaneering koostatakse enne hoolduskava, tuleb määrata väärtuslike maastike täpsemad piirid ja seada kasutustingimused üldplaneeringuga. Lasva valla vastuväide: Maakonnaplaneeringul ei ole pädevust anda kohalikule omavalitsusele taolisi kohustusi ehk kohustada korraldama maastikuhoolduskavade koostamist. Samas on arusaamatu, milleks sätestada punkt selliselt, et näha erandjuhuna ette olukorda, kus üldplaneering kehtestatakse enne maastikuhoolduskava, kuigi üldplaneering on kui mitte kõigis omavalitsustes, siis enamuses juba kehtestatud.</p>	<p>Nõue maastikuhoolduskavade koostamise kohta tuleneb kehtestatud maakonna teemaplaneeringust „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnaningimused“ ning antud tingimus on üle toodud koostatavasse planeeringusse. Juhime tähelepanu, et käesoleva planeeringu raames on tingimust pehmendatud: enam ei ole tegemist nõudega, vaid soovituslega koostada igale väärtuslikule maastikule maastikuhoolduskava. Erandjuhtum on käesolevalt välja toodud just erandite jaoks, nt Rõuge vald, kellel senini puudub kehtiv üldplaneering. Teisalt on ka omavalitsusi, kes maastikuhoolduskava koostanud ei ole, kuid uue maakonnaplaneeringu kehtestamise järel koostavad uue üldplaneeringu ning võimalik on väärtuslike maastike täpsemate piiride ja kasutustingimuste temaatika lahendada üldplaneeringu raames.</p>				

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
	Lasva Vallavalitsus			<p>8. Väljavõte planeeringust (lk 29): 2.5. Endiste taluõuede ja talukohtade likvideerimine ei ole soovitatav (sh taluaset tähistava või talukohta piiravate põlispuude ja kõrghaljastuse likvideerimine). Lasva valla ettepanek: Lisada põhjendus, milleks see vajalik on ning kuidas aitab see kaasa väärtusliku maastiku väärtuse säilitamisele ehk peamise eesmärgi täitmisele?</p>	<p>Väärtuslike maastike üheks määramise kriteeriumiks on kultuurilis-ajalooline väärtus (vt täpsemalt maakonnaplaneeringu lisa toodud teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“). Kultuurilis-ajaloolise väärtuse üheks osaks on traditsiooniline asustusstruktuur, selle iseloomulike külatüüpide ja talukohtadega, mistõttu oluline on ka endiste taluõuede ja talukohtade püsijäämine maastikus. Taluõuede ja talukohtade säilitamine aitab täita otseselt seletuskirja ptk 3.1.1. toodud maakasutuspõhimõtet: „Säilitada tuleb väärtuslike maastike arhitektuuriline ja maastikuline miljöö“.</p>
				<p>9. Väljavõte planeeringust (lk 29): 2.6. Soovitatav on ehitamisel kasutada loodussõbralikke materjale (puit, looduslik kivi, savi jms.) ja ökotehnoloogilisi lahendusi heitvete puhastamisel. Lasva valla ettepanek: Lisada põhjendus, milleks see vajalik on ning kuidas aitab see kaasa väärtusliku maastiku väärtuse säilitamisele ehk peamise eesmärgi täitmisele?</p>	<p>Maastikuväärtused kujunevad muuhulgas ka piirkondlikest ehituslikest traditsioonidest, sh ehitusmaterjalidest (nt puit, kivi, savi), mistõttu traditsioonilise materjalide kasutamine toetab ptk 3.1.1. toodud maakasutuspõhimõtet „Säilitada tuleb väärtuslike maastike arhitektuuriline ja maastikuline miljöö“. Juhime tähelepanu, et siinkohal on tegemist soovitusel, mitte nõudega. Tingimusest eemaldatakse soovitus kasutada ökotehnoloogilisi lahendusi heitvee puhastamiseks.</p>
				<p>10. Väljavõte planeeringust (lk 29): 3. Säilitada ja avada silmapaistvalt ilusad vaatekohad. Lasva valla vastuväide: Maakonnaplaneeringu ühel kaardil on leppemärk "Kauni vaatega koht" teisel "Ilus vaatekoht" ning seletuskirjas "silmapaistvalt ilusad vaatekohad", mis tekitab segadust ning ei ole üheselt arusaadav millised kitsendused sellel kohal kehtivad. Selguse saamiseks palume loetleda Lasva vallas paiknevad seletuskirjas vastavas punktis käsitletud ilusad vaatekohad ning lisada ka põhjendused, miks vastavad kohad on valitud ilusaks vaatekohaks. Ilma vastavat teavet omamata ei ole võimalik anda vastavas punktis sätestatud hinnanguid.</p>	<p>Seletuskirjas ja maakonnaplaneeringu kaardil ühtlustatakse terminoloogiat ilusate vaatekohtade osas. Ilusad vaatekohad on määratud kehtestatud maakonna teemaplaneeringuga „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ ning määratud sellistena teemaplaneeringus toodud metodoloogia alusel. Teemaplaneeringus on vaatekohad määratud järgmistel alustel lk 39 (tsiteerin): „Hinnang sõltub järgmistest teguritest: - ligipääsetavus; - vaadete avarus, ilu ja omapära; - senine kasutamine puhke- või peatuskohana.“ Täiendavalt toob teemaplaneering välja, et kaardianalüüsi tulemustena valiti ilusad vaatekohad välja eeldusel, et nende lähedusse saaks edaspidi rajada vajadusel peatus- ja puhkepaiku matkajatele. Vaatekohtade kirjeldused ja nimekiri on teemaplaneeringus lk 45-46. Parema arusaadavuse tagamiseks lisatakse kaardile Ruumilised väärtused ilusate vaatekohtade nimekiri.</p>
				<p>11. Väljavõte planeeringust (lk 29): 3.1. Reserveerida omavalitsuse planeeringutega ilusate vaatekohtade maad puhkekohtadeks ja avaliku kasutusega aladeks; Lasva valla vastuväide: Vähemalt üks Lasva vallas paiknev planeeringu kaardilt leitav ilus vaatekoht paikneb Voki-Tamme külas planeeringu kohaselt väärtuslikul põllumaal, millest tulenevalt on vastuoluline nõuda vastava maa reserveerimist puhkekohtadeks ja avaliku kasutusega aladeks. Parim kasutus väärtuslikule põllumaale on ka käesoleva planeeringu põhimõtete kohaselt põllu harimine. Sellest tulenevalt tuleb vastav punkt kas välja jätta või täpsustada kohad, millede osas see saab kehtida.</p>	<p>Väärtuslike põllumajandusmaade kaardikiht on koostatud Põllumajandusuuringute Keskuse poolt maakonnaplaneeringu sisendina ning käesolevalt toimub Maaeluministeeriumis väärtuslikku põllumajandusmaad puudutava seadusmuudatuse ning vastavalt ka antud kaardikihi täpsustamise juhiste koostamine (väärtuslike põllumajandusmaade kihi täpsustamine on pandud üldplaneeringu ülesandeks). Väärtuslike põllumajandusmaade osas võib seetõttu esineda ebaloogilisi kattuvusi muu maakasutusega ning teisi ebatäpsusi. Nõustume, et väärtusliku põllumajandusmaa parim kasutus on põlluharimine. Seetõttu muudetakse ptk 3.1.1. punkte 3.1 ja 3.2 järgmiselt: 3.1. Kaaluda üldplaneeringutes ilusate vaatekohtade maa-alade reserveerimist puhkekohtadeks ja avaliku kasutusega aladeks. 3.2. Väärtusliku maastiku hoolduskava või üldplaneeringu koostamisel pöörata tähelepanu puhkekohtadeks ja avaliku kasutusega aladeks määratud vaatekohtade lähipiirkonna arendustegevustele (vaadete avamine ja säilitamine, ehituspiirangud vaadetele ning vaatekohtade taristu /tualetid, prügimajandus, pingid, parkimiskohad jne/arendamisele).</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
	Lasva Vallavalitsus			<p>12. Väljavõtte planeeringust (lk 38): 2. Päikesepaneelida kavandamisel tuleb lähtuda väheväärtuslike alade kasutamisest. Päikesepaneelide paigaldamine ei ole üldjuhul väärtusliku põllumajandusmaa avamaastikul lubatud. Erandkorras kavandamisel tuleb koostada maastikuväärtuste säilimise analüüs. Lasva valla vastuväide: Mis põhjusel erikoheldakse päikesepaneele? Kuidas on need teistest ehitistest väärtuslikele põllumajandusmaadele ohtlikumad? Kuna põhjendamatult erikoheldakse päikesepaneele, siis peab vastava punkti välja jätma.</p>	<p>Päikesepaneelide paigaldamine on ekstensiivne maakasutus, mille tõttu paneelide alune maa ei ole kasutatav muul otstarbel, käesoleval juhul põllumajanduslikul otstarbel. Planeeringus lähtutakse põhimõttest, et päikesepaneelide paigaldamisel avamaastikule tuleb eelisjärjekorras leida väheväärtuslik ala – näiteks põllumajandusmaa, mille boniteet on maakonna keskmisest boniteedist madalam.</p> <p>Väljatöötamisel on väärtuslike põllumajandusmaade kasutamistingimusi reguleeriva seadusemuudatuse eelnõu koostamine, mistõttu väärtuslike põllumajandusmaade maakasutustingimused võivad veel täiendavalt täpsustuda. Maavalitsuse ja Maaeluministeeriumi vahel 13.jaanuaril 2016 toimunud kohtumise arutelu tulemusena on antud tingimus hetkel maakonnaplaneeringus ümber sõnastatud järgmiselt:</p> <p><i>Päikesepaneelide kavandamisel tuleb lähtuda väheväärtuslike põllumajandusmaade kasutamisest. Avalikust huvist lähtudes võib maavanem anda loa päikesepaneelide paigutamiseks väärtuslikule põllumajandusmaale.</i></p>
				<p>13. Väljavõtte planeeringust (lk 51 ja 52): 2. Hüdroelektrijaamade rajamise või vesiveskite taastamise soovil tuleb koostada keskkonnamõjuhindamine, sh tagada hoiualadeks olevate veekogude liikide kaitse (vt ka ptk 2.4 detailplaneeringu koostamise kohustuse määramise osas).</p> <p>Lasva valla vastuväide:</p> <p>Keskkonnamõju hindamise vajaduse määramine ei ole maakonnaplaneeringu pädevuses. Ehitustegevuse puhul lähtutakse keskkonnamõju hindamise vajaduse otsustamisel ehitusseadustikust ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest. Seetõttu on vastav planeeringu säte vastuolus nimetatud seadustega</p>	<p>Maakonnaplaneeringu pädevuses on keskkonnamõju hindamise vajaduse määramine vastavalt KehJS §6 lg 1 p 34 ning planeeringulahenduse vastav säte ei ole vastuolus seadusega.</p> <p>Maavalitsus on nõus tingimust muutuma ning tingimus sõnastatakse järgmiselt:</p> <p><i>Hüdroelektrijaamade rajamise või vesiveskite taastamise soovil tuleb tagada hoiualadeks olevate veekogude liikide kaitse (vt ka ptk 2.4 detailplaneeringu koostamise kohustuse määramise osas).</i></p>
				<p>14. Väljavõtte planeeringust (lk 52): 4. Päikesepaneelide kavandamisel tuleb lähtuda väheväärtuslike alade kasutamisest:</p> <p>4.1. päikesepaneelide rajamine ei ole üldjuhul väärtuslike maastike ja väärtusliku põllumajandusmaa avamaastikul lubatud. Erandkorras kavandamisel tuleb koostada maastikuväärtuste säilimise analüüs;</p> <p>4.2. oma majapidamise või ühe tootmiskompleksi tarbeks on lubatud päikesepaneelide lokaalne kasutuselevõtmine elamu õuealal ja tootmisterritooriumil ilma detailplaneeringu koostamiseta (paneelid paigutatakse õuealale või katusele).</p> <p>Lasva valla vastuväide: Taolised karmid piirangud peaksid olema väga hästi põhjendatud. Kergekäeliselt ja üldiselt keelata kõigil väärtuslikel maastikel ja väärtuslikel põllumajandusmaadel päikesepaneelide rajamine ei saa olla põhjendatud kasvõi seetõttu, et väärtuslikeks maastikeks määratud maa-alad erinevad teineteisest väga suurel määral. Lasva vallas planeeringu kaardil väärtuslikeks maastikeks määratud alad on teineteisest väga erinevad, mistõttu väita, et kõigi nende maa-alade väärtusi ohustab päikesepaneelide rajamine, on alusetu ja arusaamatu. Tulenevalt sellest tuleb vastavad sätted kas välja jätta või täpsustada alasid, kus on taolised piirangud põhjendatud.</p>	<p>Eelpoolt toodud tingimused lubavad päikesepaneele paigaldada lokaalselt oma majapidamise või tootmiskompleksi tarbeks kõikjal, ka väärtuslikel maastikel ja väärtuslikel põllumajandusmaadel.</p> <p>Kuna päikesepaneelide paigaldamine on ekstensiivne maakasutus (muu maakasutus paneelidega koormatud aladel ei ole võimalik), siis planeeringuga toonitatakse vajadust kasutada paneelide paigaldamiseks avamaastikul neid alasid, mis ei ole juba väärtuslikuks määratud mingi teise kriteeriumi lõikes. Nõustume, et väljatoodud väärtuslikud maastikud ei ole ühtviisi väärtuslikud samadel alustel. Iga konkreetse väärtusliku maastiku väärtused on välja toodud planeeringu lisa teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“, mistõttu erakorralisel kavandamisel tuleb analüüsida mõju antud väärtusliku maastiku komponentidele ning paigutada päikesepaneelid selliselt, et nad ei rikuks väärtustatud ansamblit, vaadet vms väljatoodud väärtusi.</p> <p>13.jaanuaril 2016 Maaeluministeeriumiga toimunud arutelu tulemusena on antud tingimusi ümber sõnastatud järgmiselt:</p> <p><i>4. Päikesepaneelide kasutuselevõtu kavandamisel tuleb asukoha valikul eelistada väheväärtuslike alade kasutamist (väljaspool väärtuslike maastike ja väärtuslike põllumajandusmaade avamaastikku).</i></p> <p><i>4.1. Avalikust huvist lähtudes võib maavanem anda loa päikesepaneelide paigutamiseks väärtuslikule põllumajandusmaale. Erandkorras kavandamisel väärtuslikel maastikel tuleb koostada maastikuväärtuste säilimise analüüs.</i></p> <p><i>4.2. Peamiselt oma majapidamise, korter- ja ridaelamu, avaliku hoone või tootmiskompleksi tarbeks on lubatud päikesepaneelide lokaalne kasutuselevõtmine elamu või avaliku hoone õuealal ja tootmisterritooriumil ilma detailplaneeringu koostamiseta.</i></p>
12	Elektrilevi	23.11.2015 nr VHS-1/6059-2	jah	Kooskõlastab märkusteta	
13	Keskkonnaamet	23.11.2015 nr PVV 6-5/15/24136-2	jah	KKA toob välja, et amet esitab arvamuse, mitte kooskõlastuse ning teeb vastavalt soovitusel:	

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
	Keskkonnaamet			<p>1.1. Soovitame maakonnaplaneeringus läbivalt selgemalt välja tuua, et üldplaneeringute koostamisel tuleks olemasolevate ja planeeritavate tööstus- ja tootmisalade juures lähtuda põhimõtetest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - arvestatakse kavandatavast tegevusest (olemasolevate ja/või uute ettevõtete) kaasneva mõjuga ümbruskonnale (sh arvestada müra, välisõhusaaste, lõhna, valgusreostuse, jäätmetekke, liikluskoormusega jne). Lähtudes sellest tuleks määratleda, milliseid tootmis- ning tööstusobjekte on alale võimalik planeerida, vältimaks konflikte olemasoleva/planeeritava elukeskkonnaga; - määratleda puhveralad (tagamaks, et elukeskkonna kvaliteet naabruskonnas ei langeks). Kui ruumi puhveraladeks pole, tuleks eelnevalt välja selgitada, kas eksisteerivad muud meetmed kaasneva mõju efektiivseks leevendamiseks/vähendamiseks. <p>Selgitame, et teatud keskkonnamõju piiramisel/leevendamisel (nt loomalaute lõhnahäiringute puhul) ei ole väikeses mahus kõrghaljastusel efekti. Lahendusena soovitame kombineerida kõrghaljastust koos vahemaade ehk puhveraladega.</p> <p>1.2. Maakonnaplaneeringu seletuskirja punkti 3.1.5 „Veealad“ alapunktis 1 soovitame lisada põhimõtte, et kuna veekogumid jäävad mitme maakonna alale, siis ühes maakonnas kavandatu mõju võib ulatuda ka teise. Veekogumi hea seisundi säilitamiseks või saavutamiseks on vajalik teha koostööd nende maakondadega, mis jäävad veekogumi piirkonda.</p> <p>2.1. Hintsiku loodusalasse kuuluvad Paganamaa MKA ja Väike-Palkna LKA, kaitse-eeskiri on kinnitatud 06.01.2006</p> <p>2.2. Uuenenud on Verijärve maastikukaitseala kaitse-eeskiri (VV 12.03.2015 määrus nr 32);</p> <p>2.3. Kinnitatud on järgmiste alade kaitsekorralduskavad: Karsna järve hoiuala (2014-2023), Kärnjärve hoiuala (2014-2023), Vaidva jõe hoiuala (2014-2023), Pullijärve hoiuala (2010-2019), Pärlijõe hoiuala (2014-2023), Uhtjärve hoiuala (2014-2023), Jõksi järve ja Piigandi järve hoiuala (2014-2023), Võhandu jõe hoiuala Võhandu jõe loodusala piires (2014-2023) (lisainfo www.keskkonnaamet.ee);</p> <p>2.4. Kinnitatud on metsise kaitse tegevuskava (lisainfo www.envir.ee);</p> <p>2.5. Uuendamisel on järgmised kaitse-eeskirjad: Luhasoo maastikukaitseala, Kirikumäe maastikukaitseala, Meenikunno looduskaitseala. Kaks viimast on niikaugel, et ehk jõuab keskkonnaminister need enne kinnitada, kui maakonnaplaneering kehtestatakse;</p> <p>2.6. Lisas 4 - tabelist soovitame eemaldada koodid algusega PLO, kuna see info käib kavandatavate objektide kohta, mis ei ole enam aktuaalsed (muudatused on juba toimunud). Viitina ja Uue-Saaluse pargid on Haanja looduspargi koosseisus ja nende piirid on uuendatud koos looduspargi piiriga, kuid praegu on tabelis nende kohta märged „vana kaitsekorraga alad“.</p> <p>2.7. Märkusena lisame, et praegu keskkonnaregistri EELIS andmebaasis olevast 60-st Võru maakonna üksikobjektist on tegelikult 16 hävinud või väga halvas seisus ja tõenäoliselt arvatakse need kaitse alt välja. Samas ei ole vastavat menetlust uuesti algatatud (vana menetlus on pooleli aastast 2011). Samuti on kavas kaitse alla võtta 5 uut üksikobjekti, kuid ka nende kohta ei ole uut menetlust veel alustatud (objektid on kantud keskkonnaregistri EELISE projekteeritavate alade kihile).</p> <p>2.8. Lisame info, et Keskkonnaministeeriumile on tehtud 13.12.2012 ettepanek Keretü looduskaitseala moodustamiseks. Moodustatav Keretü looduskaitseala paikneb Rõuge vallas ning on kantud keskkonnaregistri EELISE andmebaasi projekteeritavate alade kihile. 2016. aastal alustab Keskkonnaamet tõenäoliselt looduskaitseala moodustamise avalikustamise protsessiga.</p>	<p>Lähtudes Teie tehtud ettepanekust täpsustatakse ptk 2.1.1. Ettevõtlus ja töökohad tingimust 4 (täpsustused on märgitud kursiivis):</p> <p>4. Elamu- ja tööstusalade (funktsioonide) lähestikku planeerimisel tuleb lähtuda häiringute vähendamise vajadusest (<i>sh arvestada müra, välisõhusaaste, lõhna, valgusreostuse, jäätmetekke, liikluskoormusega jne</i>) ning kaaluda ühe või teise funktsiooni sobivust olemasolevasse maakasutusstruktuuri:</p> <p>4.1. olemasolevate elamute vahetus läheduses eelistada kaubandusliku- ja teenindusliku iseloomuga ettevõtlust</p> <p>4.2. suuremate ettevõtlusalade või üksikute tootmishoonete arendamisel elamu- ja puhkealade ning ühiskondlike hoonete lähedusse tuleb need vajadusel omavahel eraldada kõrghaljastatud puhveraladega ja rakendada vajadusel võimalikke negatiivseid mõjusid leevendavaid meetmeid.</p> <p>4.3. juhul kui puhveraladeks pole ruumi, tuleb eelnevalt välja selgitada, kas mõju efektiivselt leevendamiseks/vähendamiseks on teisi meetmeid.</p> <p>4.4. teatud keskkonnamõju piiramisel/leevendamisel (nt loomalaute lõhnahäiringute puhul) ei ole väikeses mahus kõrghaljastusel efekti, vaid tuleb kombineerida kõrghaljastust koos vahemaade ehk puhveraladega.</p> <p>Seletuskirja ptk 3.1.5 Veealad alapunkti 1 lisatakse eeltoodud põhimõte.</p> <p>2.1. Info Väike-Palkna LKA kaitse-eeskirja kohta on lisatud tabelisse 16</p> <p>2.2. Vt kommentaar esimesele (numbrita) punktile. Kirja punktides 2.2-2.6 sisalduv info on vastavalt punkti sisule lisatud täiendusena:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ptk 5.1 tabeli järele (tabelit ei ole muudetud, v.a p 2.1 kommentaaris nimetatu); - lisa 4 ja lisa 5 tabelite järele (tabeleid ei ole muudetud). <p>2.3. Vt. eelmine punkt.</p> <p>2.4. Vt. punkt 2.2.</p> <p>2.5. Vt. punkt 2.2.</p> <p>2.6. Vt. punkt 2.2.</p> <p>2.7. Info on võetud teadmiseks, see ei mõjuta MP põhilahendust ega KSH tulemusi. Vt ka kommentaar esimesele (numbrita) punktile.</p> <p>2.8. Info on lisatud KSH lisas 4 toodud tabeli järele. See ei mõjuta MP põhilahendust ega KSH tulemusi. Vt ka kommentaar esimesele (numbrita) punktile.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
14	Vastseliina Vallavolikogu	otsus 25.11.2015 nr 1-1.2/57	jah	Kooskõlastab märkusteta	
15	Sõmerpalu Vallavolikogu	otsus 26.11.2015 nr 35	jah	1. Alajaotuse 2.1.1 "Ettevõtlus ja töökohad" kolmandasse lõiku lisada Sõmerpalu vallas asuv Varese ettevõtlusala ning kande see joonisele 4 ettevõtlusalad.	Ettepanekuga nõustatakse ning Varese ettevõtlusala märgitakse seletuskirjas ptk 2.1.1. ja joonisel 4.
				2. Kanda Varese ettevõtlusala kaardile "Asustuse suunamine"	Ettepanekuga nõustatakse ning Varese ettevõtlusala lisatakse kaardile „Asustuse suunamine“.
16	Politsei- ja Piirivalveamet	26.11.2015 nr 1.11-11/1153-2	jah	Kooskõlastab märkusteta	
17	Urvaste Vallavalitsus	26.11.2015 nr 7-19/62-1		Urvaste vald teeb ettepaneku et Võru maakonnaplaneering 2030+ kajastaks Võru-Kuigatsi-Tõrva mnt. kehva seisukorda ja rekonstrueerimise plaani. Antud tee on väga kehvast seisukorras ning tööde käigus tuleks ümber ehitada ka õnnetuste rohke Vaabina rist (Antsla – Vaabina tee ristumine Võru-Kuigatsi-Tõrva teega).Teame, et tegu on pigem Maanteeameti haldusalaga ja maakonnaplaneeringut puudutab see vähe, aga tegu on Võru maakonna jaoks väga olulise maanteega ning selle kajastamine antud planeeringus näitaks Maanteeametile selle tee olulisust kogu maakonna jaoks.	Ettepanek lisatakse maakonnaplaneeringu tegevuskavasse, mis kajastab konkreetseid meetmeid maakonnaplaneeringu elluviimiseks.
		Otsus 22. detsember 2015 nr 25	jah	Kooskõlastab märkusteta	
18	Maa-amet	30.11.2015 nr 6.2-3/16133	jah	1. Palute KSH aruande eelnõu ptk 6.2.4. Maavarad ja maardlad [teises lõigus] täpsustada lauset järgnevalt: MP koostamisel on arvestatud keskkonnaregistri maardlate nimistusse kantud maardlate olemasoluga planeeringualal.	KSH aruande eelnõus on lauset täpsustatud.
				2. Planeeringu KSH aruande eelnõu peatükis 6.5.7. Maavarade kaevandamine (maardlad) ja ehitusmaavarade varustuskindlus on andmete allikaks on kasutatud 2011-2020 aastateks keskkonnaministeeriumi poolt koostatud ehitusmaavarade kasutamise riiklikus arengukavas olevaid andmeid. Soovitame arvelolevate maardlate, käesoleval ajal kehtivate mäeeraldiste ja vajadusel neist viimasel viiel aastal kaevandatud maavara koguse andmeid vaadelda Maa-ameti geoportaali kaardiserveri http://geoportaal.maaamet.ee/est/Kaardiserver-p2.html maardlate rakendusest.	KSH aruandesse on lisatud tabel maakonna ehitusmaavarade varustuskindluse andmetega 2014.a seisuga
				3. Planeeringu KSH aruande eelnõus on kirjeldatud, et Keskkonnaministeeriumil tuleb kindlasti läbi viia turbamaardlate inventuur ja arvata registrist välja maardlad, st võtta maha ruumilise planeerimise piirangud aladelt, mis turbamaardlatena ei ole reaalselt kasutatavad. Selgitame, et Keskkonnaministeeriumis on kavas maapõue strateegiadokumendi koostamine, milles muuhulgas analüüsitakse riigile vajalike maapõuealaste uurimistööde prioriteete. Soovitame kaaluda vajadust pöörduda turbamaardlate inventeerimise, maavarade varustuskindluse tagamise pikaajalise strateegia ja teiste Põlva maakonnaplaneeringu KSH aruande eelnõus kirjeldatud maapõue valdkonna arendamise ettepanekutega Keskkonnaministeeriumi poole.	Keskkonnaministeerium on kaasatud maakonnaplaneeringu ja KSH menetlusprotsessi ning seega eeldame, et ta on maakonnaplaneeringus ja KSH-s esitatud ettepanekutega kursis. KSH ekspert nõustub Maa-ameti soovitusel, et maavalitsus pöörduks maakonnaplaneeringu rakendamise käigus turbamaardlate inventuuri vajalikkuse jm ettepanekutega Keskkonnaministeeriumi poole, kes koordineerib maapõuestrateegia koostamist.
19	Eesti Raudtee	30.11.2015 nr 1-5.19/1712-2	jah	1. Planeeringu punkti 4.1.5 Kergliiklusteed alapunkti "Üldtingimused ja soovitused kergliiklusteede kavandamisel" lisada informatsioon, et vältida tuleb kergliiklusteede põhjendamatuid ja ohtlikes kohtades ristumisi raudteega.	Seletuskirja ptk 4.1.5 punkt „Kergliiklusteede arendamise põhimõtted“ täiendatakse vastavalt ettepanekule.
				2. Planeeringu punkti 4.2.5 Taastuvenergeetika alapunkti 1.2. tuleks lisaks riigimaantee kaitsevööndile lisada ka raudtee kaitsevöönd. See tähendab, et tuulikute kavandamisel peab tuuliku minimaalne kaugus riigimaantee kaitsevööndi piirist ja raudtee kaitsevööndi piirist olema võrdne tuuliku kogukõrgusega (mast ja tiiviku laba kõrgus) ning tuulikute planeerimisel peab lähtuma avariiohtu leevendavatest meetmetest.	Seletuskirja ptk 4.2.5 lisatakse tingimus: <i>Tuulikute kavandamisel peab tuuliku minimaalne kaugus raudtee kaitsevööndi piirist olema võrdne tuuliku kogukõrgusega (mast ja tiiviku laba kõrgus) ning tuulikute planeerimisel peab lähtuma avariiohtu leevendavatest meetmetest.</i>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
20	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	27.11.15 nr 1.10-17/15-00643/074	Loetakse kooskõlastatuks	1. Arvestades Lennuameti 16.11.2015. a kirjas nr 4.6-8/15/4862, Tehnilise Järelevalve Ameti 11.11.2015. a kirjas nr 1-12/14-0202-15 ja Maanteeameti 19.11.2015. a kirjas nr 15-2/15-00028/763 tehtud märkuste ja ettepanekutega, palume maakonnaplaneeringusse täiendused sisse viia ja esitada see uuesti kooskõlastamiseks.	Maakonnaplaneeringu lahenduses on arvestatud: 1. Lennuameti ettepanekuga, täiendus on viidud planeeringu seletuskirja ptk 4.1.4. Lennuväljad. 2. Tehnilise Järelevalve Ameti ettepanekuga, täiendus on viidud planeeringu seletuskirja ptk 4.1.2. Raudtee. 3. Maanteeameti ettepanekutega, vastavalt 10.dets.2015 toimunud kooskõlastamise koosolekul kokkulepitule. Kuna MLM-i poolt esitatud ettepanekutes ei tooda välja vastuolu seadusega, seaduse alusel kehtestatud õigusakti või kehtestatud planeeringuga, loetakse Võru maakonnaplaneering kooskõlastatuks tuginedes PlanS §17 lg 4-le (kuni 30.06.2015 kehtinud redaktsioon, mille järgi maakonnaplaneeringut menetletakse). Samal alusel loetakse maakonnaplaneering kooskõlastatuks Maanteeametiga.
21	Siseministeerium	04.12.2015 nr 13-4/54-2	jah	1. Ettepanek parandada planeeringu lisa 2 "Ruumilise arengu analüüs", korrigeerimaks väidet, et lähiajal suuremahulisi riigipoolseid edasiarendusi logistika vallas Eesti kagupiiril ette ei võeta. Juhite tähelepanu, et tegemist on kaubaveole antud hinnangutega ning see ei käsitle tavaliiiklust. Piiripunktide arendamise osas on käesoleva aasta sügisel alustatud Luhamaa maanteepiiripunkti rekonstrueerimistöödega, mida rahastatakse riigieelarvest.	Ruumilise arengu analüüsi näol on tegemist planeeringu eeltööga, mis tugineb planeeringu esimese etapi (andmete kogumine) ajal teadaolevatel arengutel ja informatsioonil. Kuna praeguseks on antud etapp lõpetatud ja andmete seis on fikseeritud 2015.a. algusega, siis täiendavaid parandusi antud dokumendis enam ei tehta. Informatsioon Luhamaa maanteepiiripunkti rekonstrueerimisest võetakse planeeringu käesolevas etapis teadmiseks.
				2. Maakonnaplaneeringu lisa 3 "Lähteseisukohad maakonnaplaneeringute koostamiseks" punktis 2.3.5. "Maa- ja veealade üldiste kasutustingimuste määramine", tuuakse välja, et maakonna territoorium ei ulatu piiriveekogude Eestis paiknevatesse osadesse. Juhite tähelepanu, et Võru maakonnas paiknevad Vaniku, Kriiva ja Pabra järv, mida käsitletakse piiriveekoguna ning Siseministeerium on teinud ettepaneku täiendada riigipiiri seadust selliselt, et nimetatud järvede osas kehtiksid sarnased piirangud nagu Narva jõel ja Narva veehoidlal viibimisel. Samuti kehtestatakse nimetatud järvedele minekul ja sealt tagasitulekul kordonis registreerimiskohustus. Nimetatud muudatuste jõustumise ajaks on kavandatud 01.jaanuar 2016.a.	Eeltoodud informatsioon võetakse teadmiseks. Kuna dokument „Lähteseisukohad maakonnaplaneeringute koostamiseks“ on maakonnaplaneeringu lisa ning esitatud ühtsena kõikide algatatud maakonnaplaneeringu koostamiseks, siis antud dokumendis käesolevalt täiendusi ei tehta.
				3. Sama dokumendi punktis 2.3.10. "Üleriigilise tähtsusega riigikaitse otstarbega maa-alade määramine" on nimetatud riigikaitse objektideks Kaitseväe ja Kaitseväe taristu. Tulenevalt VV 23.10.2008. määruses nr 155 §6 p 7 on riigikaitsemaale riigikaitse, piirivalve ja päästeteenistuse otstarbel kasutatav maa. Siseministeerium on alustanud piiririba väljaehitamist, mille näol on tegemist kompleksehitise, mis rajatakse riigile kuuluvale riigikaitsemaale ning mille osas kehtestatud piirangud on toodud riigipiiri seaduse §6 lg 5. Siseministeeriumis on ettevalmistamisel ehitusseadustiku muudatusettepanek, millega võrdsustatakse piirivalveliste ülesannete täitmiseks kasutatav taristu (piiririba ja kordon) riigikaitse ehitistega.	Tulenevalt Siseministeeriumi poolt antud täiendavatest selgitustest on maavalitsus planeeringu käesolevas koostamise faasis seisukohal, et kuna tegemist on ettepanekuga ning mitte kehtestatud õigusaktiga, ei tooda hetkel seletuskirjas välja konkreetseid piiranguid. Siseministeeriumi antud huvi väljendamiseks täiendatakse seletuskirja ptk. 4.3. Riigikaitse ja turvalisus täiendatakse järgmiselt: Käesoleva planeeringuga täiendavaid piirirajatise ei kavandata. <i>Planeeringu koostamise ajal on Siseministeeriumi kavas piirivalveliste ülesannete täitmiseks kasutatava taristu (piiririba ja kordon) võrdsustamine riigikaitse ehitistega. Juhul, kui vastav seadusemuudatus jõustub, tuleb lähtuda õigusaktis sätestatud tingimustest.</i>
22	RMK	03.02.2015 nr 3-1.20/1220	jah	Kooskõlastab märkusteta	
23	Keskkonnaministeerium	09.12.2015 nr 11-17/15/9497-3	jah	1. Maakonnaplaneeringus ja planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes on väga üldiselt kirjeldatud jääkreostusobjektidega seotud mõjusid. Palume täpsustada maakonnaplaneeringut Keskkonnaministeeriumi algatusel koostatud programmi „Jääkreostusobjektide inventariseerimine“ tulemustega. Leiate, et asjakohane on kajastada ajakohastatud informatsiooni ka maakonnaplaneeringus. Kuna saastunud alad ja nende ohtlikkus mõjutab maakonna arengut, siis palume maakonnaplaneeringus arvestada ka programmi tulemustega või teha ettepanek programmi tulemuste kajastamiseks üldplaneeringutes.	Eelpool toodud märkusega arvestatakse ning maakonnaplaneeringu seletuskirja ptk 4.2.6. Jäätmete ladestamine lisatakse põhimõtte: <i>Üldplaneeringute koostamisel arvestada Keskkonnaministeeriumi algatusel koostatud programmi „Jääkreostusobjektide inventariseerimine“ tulemustega.</i>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
	Keskkonnaministeerium			<p>2. Keskkonnaministeerium töötas 2010. a välja programmi „Tõkestusrajatiste inventariseerimine vooluveekogude seisundi parandamiseks“, mille rakendamisega tegeles aastatel 2011-2015 lõpp Keskkonnaministeeriumi allasutus Keskkonnaagentuur. Programmi ühe osana inventariseeriti aastatel 2012-2013 Eesti vooluveekogudel asuvate paisude tehniline seisukord ning mõju looduskeskkonnale. Töö tulemustest selgus (http://keskkonnaagentuur.ee/et/kalade-randetingimuste-parandamine), et paljud paisud on kesises või väga halvas tehnilises seisukorras ning võivad põhjustada keskkonnakahju ning kahju inimese varale ja tervisele. Palume maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet täiendada informatsiooniga, mis kajastaks detailsemalt maakonnas asuvaid paisusid, nende tehnilist seisukorda ning näha ette soovitused/meetmed purunemisohtlike ehitistega tegelemiseks.</p> <p>3. Maakonnaplaneeringu seletuskirjas lk 28-31 on kirjeldatud tingimusi väärtuslike maastike säilitamiseks ja väärtuste suurendamiseks. Võrumaal asuvad paisjärved (Restu paisjärv Väike-Emajõel, Koorküla Vesiveski paisjärv Ohne jõel), millele tuleb veeseaduse § 17 lg 4 kohaselt tagada kalade läbipääs paisjärvest üles- ja allavoolu. Tegemist on paisudega, mis asuvad looduskaitseaduse § 51 lg 2 alusel lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigana kinnitatud veekogul. Maakonnaplaneeringu kohaselt tuleb maastike säilitamiseks säilitada maastike arhitektuuriline ja maastikuline miljöö, sh on välja toodud, et miljöölisel väärtusel tuleb säilitada oma õiges keskkonnas, mitte näha ette talude, üksikute hoonete või rajatiste ümberpaigutamist. Tagamaks veeseaduse nõudeid on selge, et tekib konflikt maastikuliste väärtuste ja veekeskkonnanõuete täitmise vahel, mistõttu palume täiendada maakonnaplaneeringut järgmiselt: Endiste vesiveskite paisude likvideerimisel (näiteks olukorras, kus omanik ei soovi paisutada vms põhjus) või kalapääsude rajamisel tuleb lähtuda seaduse nõutest ning teha koostööd sobilike lahenduste leidmiseks riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja rajatiste omanikega parima lahenduse leidmiseks, arvestades erinevate osapoolte huvisid.</p>	<p><u>Eksperti seisukoht:</u> KSH aruande peatükki 6.2.2 on lisatud lõik: „Programmi „Tõkestusrajatiste inventariseerimine vooluveekogude seisundi parandamiseks“ ühe osana inventariseeriti aastatel 2012-2013 Eesti vooluveekogudel asuvate paisude tehniline seisukord ning mõju looduskeskkonnale. Võru maakonnas inventeeriti kokku 134 tõkestusrajatist [lisatud vastav joonealune viide programmi kodulehele]. Töö tulemustest selgus, et paljud paisud on kesises või väga halvas tehnilises seisukorras ning võivad põhjustada keskkonnakahju ning kahju inimese varale ja tervisele.“ Detailse (tehnilise) info lisamine MP KSH aruandes ei ole kooskõlas MP täpsusastmega, samuti ei mõjuta tõkestusrajatiste MP lahendust.</p> <p>Peatükkides 6.2.2 ja 8 on täiendatud tõkestusrajatise puudutatavat lõiku paisude ohutuse teemaga järgmiselt: „Tõkestusrajatiste likvideerimine või kalade rändetingimuste parandamine muul viisil (kalapääsud), samuti paisude ohutusega seotud küsimused, tuleb lahendada juhtumipõhiselt, lähtudes vastavatest uuringutest, tehnilistest lahendustest/ alternatiividest ning mõju igakülgsest, tasakaalustatud ja objektiivsest hindamisest (sh sotsiaal-majanduslik ja kultuuriline mõju).“ See, et purunemisohtlike paisudega tuleb tegeleda, on kirjas regiooni riskianalüüsis ning Ida-Eesti vesikonna ja Koiva vesikonna veemajanduskavades ning nendele dokumentidele on viidatud KSH aruandes (ptk 3.3.8, ptk 6.2.2). Soovitused/meetmed purunemisohtlike paisudega tegelemiseks sõltuvad konkreetsest olukorrast ja vajavad konkreetset tehnilist lahendust.</p> <p>Ettepaneku põhjal täiendatakse ptk 3.1.5 tingimust 4, lisades järgneva lõigu: „<i>Kalade rändetingimuste tagamiseks tuleb teha koostööd riigiasutuste ja kohalike omavalitsustega kohapõhiste lahenduste leidmiseks</i>“.</p>
24	Mõniste Vallavalitsus	14.12.2015 nr 7-2/893-1	jah	Kooskõlastab märkusteta	
25	Rõuge Vallavalitsus	Kiri 19.11.2015 nr 7.1-7/405-11 tähtaja pikendamine Volikogu otsus 16. detsember 2015 nr 51 (kooskõlastamata jätmise)	Loetakse kooskõlastatuks	1. Jätta väärtuslike põllumajandusmaade määramine omavalitsuste üldplaneeringute ülesandeks, nagu seaduses sätestatud, ja maakonnaplaneeringus seada väärtuslike põllumajandusmaade säilimist tagavad meetmed. Lisaks palute selgitust, millist metoodikat on kasutatud väärtuslike põllumajandusmaade määramisel põllumajandusministeeriumi kaardikihil ja mis aasta andmetele kaardikiht tugineb.	Põllumajandusuuringute Keskuse väärtuslike põllumajandusmaade kaardikiht on koostatud metoodika alusel „Väärtusliku põllumajandusmaa kaardikihi loomine“ (P.Penu, T.Kikas ja K.Allik, 2015), mis toob välja ka kasutatud algandmete aastaarvud. Palume tutvuda antud metoodikaga, mis on lisatud käesolevale kirjale. Täiendavalt on Maaeluministeerium selgitusi andnud 13.jaan 2016 toimunud töökoosolekul Tartus, Hendrikson & Ko kontoris.

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
	Rõuge Vallavalitsus			<p>2. Ptk 1.3.1. Ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused punkt 12 sõnastada: „Maakonna arengu kavandamisel arvestatakse riigikaitse huvide ja nendega seotud piirangutega, kui need ei halvenda kohalikku elu- ja looduskeskkonda“.</p> <p>3. Ettepanek: tuginedes väljatoodud vastuoludele strateegiliste arengudokumentidega teete ettepaneku võtta täies ulatuses maha punktid 4.1 ja 4.2 ning teha uus punkt 4 uue sõnastusega: Oma majapidamise, avaliku hoone ja ühe tootmiskompleksi tarbeks on lubatud päikesepaneelide lokaalne kasutuselevõtmine elamu või avalikuhoone õuealal ja tootmisterritooriumil ilma detailplaneeringu koostamiseta. Väljaspool eespoolmainitud kaaluda detailplaneeringu koostamist.</p>	<p>Maakonnaplaneeringu ülesandeks on PlanS §7 lg 3 p 2 järgi riiklike ja kohalike ruumilise arengu vajaduste ja huvide tasakaalustamine. Teie poolt tehtud ettepanek viitab sellele, et riigikaitse tegevust aktsepteeritakse juhul, kui sellel puudub negatiivne mõju (nt. müra, täiendav liikumine, tegevuste kooskõlastamise vajadus; mõju looduskeskkonnale).</p> <p>Olenevalt riigikaitse ehitiste iseloomust on riigikaitse ehitiste kasutamisega kaasnevad mõjud erinevad, kuid üldjuhul kaasnevad riigikaitse väljajäetud harjutusväljade ja lasketiirude kasutamisel teatud negatiivsed mõjud (nt müra). Teie ettepanekuga arvestamine antud kujul tähendaks seda, et Nursipalu harjutusväljal ei oleks võimalik kavandatud riigikaitsest väljaõpet ja õppuste korraldamist läbi viia. Sellisel juhul ei ole maavalitsuse seisukohal tegemist huvide tasakaalustamisega, vaid valla huvide eelistamisele riiklikule huvile.</p> <p>Nõustume, et riigikaitse funktsiooni täitmisel, nagu ka muu arengu kavandamisel, on samaaegselt oluline kohalike elanike elukvaliteet ja heaolu ning looduskeskkonna hea seisundi säilimine. Tulenevalt eeltoodust on maavalitsuse seisukoht, et ka riigikaitse ehitiste kavandamine ja riigikaitse tegevus peab toimuma koostöös kohalike omavalitsuste ja elanikega ning omavahelises koostöös on oluline välja selgitada võimalikud leevendusmeetmed tegevustega kaasnevate negatiivsete mõjude vähendamiseks.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt sõnastatakse ptk 1.4. punkt 12 järgmiselt (muudatus toodud kursiivis):</p> <p>„Maakonna arengu kavandamisel arvestatakse tasakaalustatult riigikaitse huvide ja nendega seotud piirangutega ning kohaliku elu- ja looduskeskkonnaga.“</p> <p>Toote käesoleva ettepaneku juures välja, et Maavalitsus on vastamata jätnud Rõuge Vallavalitsuse kirjale 29.09.2015. Maavalitsus on seisukohal, et maakonnaplaneeringu koostamisel on antud küsimuses tehtud koostööd Rõuge Vallavalitsusega. 05.03.2015 Rõuge poolt tehtud ettepanekule ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused punkt 12 osas on Võru Maavalitsus vastanud esimesel avalikul arutelul 19.06.2015 (osales ka Kaitseministeerium) ning vastatud Rõuge valla poolt maakonnaplaneeringu esimesele tehtud ettepanekutele kirjaga 31.08.2015 nr 12-3/15/1048-15. Rõuge vallavalitsuse poolt esimesele esitatud ettepanekutele tulenevalt toimus täiendav töökoosolek Võru Maavalitsuses Rõuge ja Haanja vallavalitsuse esindajatega 16.09.2015, kus arutati ja vastati maakonnaplaneeringu seletuskirja teksti osas tekkinud küsimustele ja ettepanekutele. Kooskõlastusele esitatud maakonnaplaneeringut tutvustati Rõuge Vallavalitsuse ja vallavolikogu liikmetele 10.11.2015 Rõuge vallas. Riigikaitse küsimuste osas on selgitusi antud ka käesoleva kirja teistes punktides.</p> <p>Päikesepaneelide kui hajaenergeetika kasutamine on ekstensiivne maakasutus, mille tõttu olemasolevat ala ei saa samaaegselt kasutada põllumajanduslikul otstarbel. Seetõttu on esmajärgus oluline päikesepaneelidele asukoha otsimine väljaspool kõige väärtuslikumaid põllumajandusmaaid ehk aladel, mille boniteet on madalam.</p> <p>Jääme seisukohale, et seletuskirjas on seetõttu oluline kaitsta väärtuslikke põllumaid, kuid nõustume tingimust sõnastama järgmiselt:</p> <p>„4. Päikesepaneelide kasutuselevõtu kavandamisel tuleb asukoha valikul eelistada väheväärtuslike alade kasutamist (väljaspool väärtuslike maastike ja väärtuslike põllumajandusmaade avamaastikku).“</p> <p>Punkti 4.1. sõnastatakse Maaeluministeeriumi esindajaga 13.01.2016 toimunud töökoosoleku arutelu põhjal järgmiselt, mis kategoorilise keelu asemel annab võimaluse maavanemal kaaluda päikesepaneelide paigutamist lähtuvalt avalikust huvist:</p> <p>4.1. Avalikust huvist lähtudes võib maavanem anda loa päikesepaneelide paigutamiseks väärtuslikule põllumajandusmaale. Erandkorras kavandamisel väärtuslikel maastikel tuleb koostada maastikuväärtuste säilimise analüüs.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
					<p>Punktis 4.2. nõustume Teie tehtud ettepanekuga, lisades nimistusse ka korter- ja ridaelamud: 4.2. Peamiselt oma majapidamise, korter- ja ridaelamu, avaliku hoone või tootiskompleksi tarbeks on lubatud päikesepaneelide lokaalne kasutuselevõtmine elamu või avaliku hoone õuealal ja tootmisterritooriumil ilma detailplaneeringu koostamiseta.</p> <p>Maavalitsus on seisukohal, et päikesepeakide kavandamine peab toimuma analoogselt – arvestades piirkondade eripära ja erinevaid väärtusi ning huvisid tasakaalustama. Päikesepeakide kavandamise esimeseks sammuks on Võru maakonnas vastava ressursi ja võimaluste kaardistamine, antud tegevus on kavas lisada Võru maakonnaplaneeringu tegevuskavasse. Tegevus on kooskõlas Teie poolt väljatoodud Eesti Keskkonnastrateegia ptk 5.3.1. eesmärgi täitmiseks väljatoodud meetmega nr 1 (lk 37): Olemasolevate energeetiliste ressursside kasutatavuse hindamine ja kasutamise pikaajaliste kavade koostamine.</p>
	Rõuge Vallavalitsus			<p>4. Ettepanek: Peatükis 3.1.1. Väärtuslikud maastikud sõnastada punkt 2.5: Endiste taluõuede ja talukohtade likvideerimine ei ole soovitatav (sh taluaset tähistava või talukohta piiravate põlispuude ja kõrghaljastuse likvideerimine). Erandjuhtudel likvideerimine tuleb kooskõlastada kohalike omavalitsustega.</p> <p>Toote välja, et kategooriline talukohtade likvideerimise keeld ei ole otstarbekas. Võib tulla ette erandlikke olukordi, kus maastikupildi ja turvalisuse tagamiseks on talukoha likvideerimise võimaluse loomine kohaliku omavalitsuse kooskõlastusel mõistlik ja põhjendatud.</p> <p>5. Palume infot, millised piirangud toob kaasa kavandatav Tartu-Gulbene liinikoridori trass, juhul kui see läbib Rõuge ja Haanja valla territooriumi.</p> <p>6. Ettepanek: Arvestada piiranguvööndi määramisel volikogu otsuse lisas 2 olevat kaardimaterjali, kuna Kaitseministri 26.06.2015 määruses nr 16 on toodud piiranguvööndi lauseks kuni 2 km.</p> <p>Toote välja, et Rõuge Vallavolikogu ei ole sellise piiranguvööndiga nõus, kuna need ei ole kooskõlas Rõuge valla arengueesmärkidega. Maakonnaplaneeringus pole kaalutud, milliseid negatiivseid või positiivseid mõjusid need piiranguvööndid endaga kaasa toovad. Pole vaja kaitsta maatulunduse sihtotstarbega maa-ala, kus ei tohi läbi viia riigikaitsealalisi tegevusi. Toote välja ka vastuolu üleriigilise planeeringuga Eesti 2030+ ja PlanS §8-ga.</p>	<p>Juhime tähelepanu, et kooskõlastamiseks saadetud planeeringus on ptk 3.1.1. punkt 2.5 sõnastatud järgmiselt, mille sõnastus ei ole kategooriline (keelav), samuti on eemaldatud kooskõlastamise nõue:</p> <p>„Endiste taluõuede ja talukohtade likvideerimine ei ole soovitatav (sh taluaset tähistava või talukohta piiravate põlispuude ja kõrghaljastuse likvideerimine).“</p> <p>Kaugemas perspektiivis kavandatav Tartu-Gulbene liinikoridor on kavandatud 330 kV õhuliinina, millele lähtuvalt määrusele 25.06.2015 nr 73 Ehitise kaitsevööndi ulatus, kaitsevööndis tegutsemise kord ja kaitsevööndi tähistusele esitatavad nõuded rakendub kaitsevöönd 40 m mõlemal pool liini telge.</p> <p>Kaitsevööndi ulatuses on keelatud:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ohustada ehitist või selle korra kohast kasutamist; 2) ehitada ehitusloa kohustuslikku teist ehitist, sealhulgas eemaldada ning kuhjata pinnast; 3) takistada ehitisele juurdepääsu; 4) takistada ehitise hooldamist, sealhulgas kaitsevööndiga ehitise asukohast või ehitisest tulenevast ohust teavitavate tähiste paigaldamist; 5) takistada kaitsevööndis asuva taimestiku või pinnase säilitamist seisundis, mis ei ohusta ehitist; 6) muud seaduses sätestatud tegevused <p>Käesolevalt on trassi esialgne kulgemine paika pandud piki olemasolevaid 110 kV liine, eesmärgiga vältida võimalikult palju Haanja kõrgustiku looduskaitsealasid ja sealseid piiranguid. Esitatud trassi puhul tuleb arvestada kui ligikaudse variandiga ning lõpliku trassivaliku raames võib see muutuda. Majanduslikult on otstarbekas liin võimalikult lühike ehitada. Samuti võib trassikoridor muutuda linnade läheduses. Eeltoodud info paikapidavust on kinnitanud ka Elering, kes täiendavaid täpsustusi Tartu-Gulbene liini perspektiivse rajamise osas käesolevalt teha ei soovinud.</p> <p>Riigikaitsealase piiranguvööndi ulatus on määratud 26.06.2015 määrusega nr 16 „Riigikaitsealase ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitsealase ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta“. Lähtudes määruse §3 lg 4-st määratakse piiranguvööndi ruumiline ulatus võimalusel maakonnaplaneeringus ja täpsustatakse üldplaneeringus või määratakse üldplaneeringus. Maakonnaplaneeringus määratavate riigikaitsealaste ehitiste ja nende piiranguvööndite nimekiri on toodud määruse Lisas 1, sh Säanna linnak ja Nursipalu harjutusväli.</p> <p>Piiranguvöönd määratakse lähtuvalt riigikaitsealase ehitise töövõime säilitamise või ohu vältimise vajadusest. Ohu ja töövõime hindamisel on aluseks Kaitseministeeriumi ja selle valitsemisala julgeolekueeskirjad. Töövõime hindamisel arvestatakse lisaks</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht	
					<p>julgeolekueeskirjadele riigikaitse ehitise töövõime kriteeriume. Tulenevalt eeltoodust on piiranguvööndi ulatuse täpsustamine Kaitseministeeriumi ülesanne ja haldusalas, mistõttu ei ole maakonnaplaneeringul volitusi ega pädevust piiranguvööndit muuta. Eeltoodust tulenevalt ei ole võimalik maakonnaplaneeringu koostamisel arvestada Teie esitatud piiranguvööndi ettepanekuga.</p> <p>Piiranguvööndi määramine ei halvenda Rõuge vallas otseselt elu- ja majanduskeskkonda ega looduskeskkonda, kuna piiranguvöönd ise ei põhjusta häiringuid, negatiivset mõju võib põhjustada riigikaitse ehitise. Piiranguvööndi ulatuses kaasneb tegevuste kooskõlastamise vajadus Kaitseministeeriumiga ning antud kooskõlastamise vajadus on määratud muuhulgas selleks, et teadvustada ohutust ning mürähäiringut.</p> <p>Lisaks ei kaasne riigikaitse ehitise piiranguvööndis automaatselt ehituskeeld, vaid arendussoovi korral analüüsitakse olukorda lähtuvalt riigikaitse ehitise iseloomust ning kavandatava tegevuse iseloomust (kirjale lisatud Seletuskiri kaitseministri määruse "Riigikaitse ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitse ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta" eelnõu juurde".</p>	
	<p>Rõuge Vallavalitsus</p>			<p>7. Ettepanek: Taktikaalade piirid peavad olema selgelt kaartidele kantud ja nende juurde peab olema märgitud, et taktikaalad asuvad ainult riigimetsa aladel ega hõlma eramaid. Palume kanda Nursipalu harjutusväli taktikaalaks ja vähendada selle võrra asustuse lähedal olevaid taktikaalaid.</p> <p>Toote välja, et Joonisel 11 märgitud taktikaalade piirid on ebaselged, ulatuvad eramaadele. Kui taktikaalad ulatuvad eramaadele, on rikutud põhiseaduse § 32.</p>	<p>Taktikaalade skeemil kajastuvate maade ulatust on täpsustatud Kaitseministeeriumiga, kes selgitab, et tegemist on nii riigi- kui eramaal asuvate taktikaaladega (vastav märge lisatakse seletuskirja). Taktikaalade ulatumine eramaale ei ole vastuolus põhiseaduse §32-ga, kuna taktikaalade kasutamine ei toimu maaomanike tahte vastaselt, vaid maaomanikega sõlmitud kokkulepete alusel.</p> <p>Joonisel 11 toodud taktikaalad on 2015. aastal enim kasutatavad taktikaalad, mitte püsivalt määratud ega kehtestatud taktikaalad. Joonise eesmärk on teadvustada, et riigikaitse väljaõpe toimub ka väljaspool riigikaitse ehitisi. Nursipalu ala ei ole siinkohal võimalik näidata taktikaalana, kuna see on Vabariigi Valitsuse korraldusega määratud harjutusväljaks.</p> <p>Juhul, kui leiate, et kasutatavad taktikaalad paiknevad liiga lähedal asustusele, teeb Kaitseministeerium ettepaneku antud küsimuses pöörduda otse nende poole.</p>	
					<p>8. Palume selgitada, millisele seadusele tugineb järgmine lause ja millised on leevendusmeetmed ümbritsevate alade elanikele ja kasutajatele : Taktikaaladel toimivate regulaarsete õppuste korraldamine toimub vastavalt metsaseaduse § 36-le. Väljaõppe toimumise ajal tuleb ümbritsevate alade elanikel ja kasutajatel arvestada teatud müra leviku võimaluse ning raskesõidukite ja inimeste liikumisega. Kui ei ole seaduslikku alust kohalikele elanikele talumiskohustuse seadmiseks, siis palute antud lause välja võtta.</p>	<p>Kaitseministeeriumi kinnitusel ei ole taktikaharjutuste läbiviimisel tegemist ülenormatiivse müra või tervist kahjustava häiringuga ning tegemist on ajutise võimaliku mõjuga. Antud lause eesmärk on teadvustada riigikaitse tegevusega seotud võimalikke ajutisi häiringuid, millega tuleb arvestada vastavalt Asjaõigusseaduse § 143 lg 1-le.</p>
					<p>9. Ettepanek: Täiendada riigikaitse objektide peatüki 4.3. Riigikaitse ja turvalisus punkti 4 järgmiselt:</p> <p>Riigikaitse ehitiste rajamisel ja taktikaalade kasutamisel on koostöös omavalitsustega oluline leida kompromisslahendus (leevendusmeetmed) tegevustega kaasnevate negatiivsete mõjude vähendamiseks ning pöörata enam tähelepanu ka objekti/ala piirkonnas elavatele ja tegutsevatele inimestele ning ettevõtetele avalduvatele sotsiaalsetele ja majanduslikele mõjudele.</p>	<p>Nõustume põhimõtteliselt Teie tehtud ettepanekuga, sõnastades antud tingimuse järgmiselt, mis rõhutab leevendusmeetmete olulisust: <i>"Riigikaitse ehitiste rajamisel ja taktikaalade kasutamisel on koostöös omavalitsusega oluline leevendusmeetmete kavandamine tegevusega kaasnevate negatiivsete mõjude vähendamiseks ning tähelepanu pööramine ka objekti/ala piirkonnas elavatele ja tegutsevatele inimestele ning ettevõtetele avalduvatele sotsiaalsetele ja majanduslikele mõjudele."</i></p>
					<p>10. Ettepanek: kajastada kaardil Asustuse suunamine Sännas asuvad laskemoona laod tingmäärgiga ohtlik ettevõtte koos ohualaga.</p>	<p>Ettepanekuga ei arvestata, kuna Sänna laskemoonalaod ei ole ohtlikud ettevõtted kemikaaliseaduse mõistes. Kemikaaliseaduse peatükk 3 käsitleb ohtlikke ettevõtteid ja suurõnnetuse ohuga ettevõtteid, kuid §20 lg 2 p 1 kohaselt ei kohandata antud peatükki riigikaitse objektidele. Sänna lao ohuala sisaldub Sänna linnaku ümber määratud riigikaitse piiranguvööndis.</p>
					<p>11. Ettepanek: kanda kaardile Rõuge vallas asuvad püsielupaigad. Oma olemuselt on püsielupaigad sarnased liigi leiukohtadega, mistõttu on mõistlik ka püsielupaigad kui kaitstavad loodusobjektid kaardile kanda.</p>	<p>Ettepanekuga nõustatakse, püsielupaigad kantakse kaardile Ruumilised väärtused.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
	Rõuge Vallavalitsus			<p>12. Ettepanekud KSH kohta: 1.1. Tabel 16. Natura-alad Võru maakonnas. Teete ettepaneku mitte minna nii spetsiifiliseks ning tuua tabelis välja kehtiv kaitse-eeskiri ja ilma allmärkuseteta. Pole kuigi tõenäoline, et Euroopa Komisjon need muudatused 2015. aastal kinnitab.</p> <p>1.2. Tabel 17. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Võru maakonna Natura-aladele, toote välja, et ilmselt on silmas peetud linnuala ning palute parandada lause sõnastust.</p> <p>1.3. Planeeritav Keretü looduskaitseala. Ettepanek: Kajastada keskkonnamõju strateegilises hindamises uut planeeritavat Keretü looduskaitseala ning võimalikku konflikti Nursipalu harjutusväljaku laiendamisega.</p>	<p>12. <u>KSH eksperdi seisukoht</u>: Ettepanekuga ei arvesta. Tabeli koostamise aluseks on riiklik keskkonnaregister, kuhu pole ka praeguse (21.12.2015) seisuga uuest kaitse-eeskirjast tulenevaid muudatusi sisse viidud. KSH aruande on läbi vaadanud Keskkonnaministeerium ja Keskkonnaamet ning need ametiasutused on tabelis 16 esitatud Haanja linnuala ja Haanja loodusala käsitlust pidanud asjakohaseks (st ei ole tehtud märkust korrigeerimise vajaduse kohta). Tabelis esitatud Natura-alade info ei mõjuta maakonnaplaneeringu tulemust ning järgmiste tasandite planeeringute koostamisel tuleb igakordselt arvestada kaitstavate alade aktuaalsete andmetega keskkonnaregistris vastavalt konkreetse planeeringu koostamise aja seisule</p> <p>1.2. Ettepanekuga arvestatakse ning sõnastust on korrigeeritud.</p> <p>1.3. KSH aruande ptk 6.2.5 täiendatakse järgmise lõiguga: Keskkonnaminister algatas 25.11.2015 käskkirjaga nr 1062 Keretü looduskaitseala kaitse-eeskirja menetluse. Kavandatava kaitseala läheduses asub Nursipalu harjutusväli, mille laiendamise menetlus on käimas. Nende kahe objekti võimalikud vastuolud tuleb lahendada juhtumipõhiselt kavandatava kaitseala ja harjutusvälja laiendamise menetluste käigus. Vastavalt 01.07.2015 jõustunud ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse § 1 lõikele 1 menetletakse enne ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse jõustumist algatatud planeeringud lõpuni, lähtudes seni kehtinud planeerimisseaduses sätestatud nõuetest. Tulenevalt PlanS §17 lg 4 (kuni 30.06.2015 kehtinud), saab planeeringu lugeda kooskõlastatuks kui kooskõlastamisel ei viidata vastuolule seaduse või seaduse alusel kehtestatud õigusakti või kehtestatud planeeringuga, vaatamata planeeringu kohta esitatud teistele ettepanekutele ja vastuväidetele. Olete oma kirja erinevates punktides toonud välja vastuolud kõrgemalseivate planeeringute ja seadusega.</p> <p>Võru Maavalitsus on seisukohal, et antud punktides vastuolud õigusaktidega puuduvad ning on eelpool vastavalt oma seisukohti ka põhjendanud.</p> <p>Leiame, et planeeringu koostamisel on tehtud piisavalt koostööd Rõuge Vallavalitsusega (vt käesoleva kirja punkt 2 toodud kohtumiste loetelu). Teatud küsimustes ei ole võimalik Rõuge Vallavolikogu ettepanekutega arvestada Teie poolt esitatud kujul ning maavalitsus on oma seisukohti ka vastavalt eelpool põhjendanud.</p> <p>Tulenevalt PlanS §17 lg 4 järgi loeme seega planeeringu kooskõlastatuks</p>
26	Meremäe Vallavalitsus	Kirjaga 26.11.2015 nr 7-10/1654-1 Pikendab vastamise tähtaega. Vallavolikogu korraldus 9.dets 2015 nr 315	jah		
		Kooskõlastuse täpsustused 08.01.2016 nr 7-10/1654-3		<p>1. Täpsustada miljöövärtuslike alasid Meremäe vallas ning soovime, et need ühtiksid Meremäe valla koostatava üldplaneeringuga. Kaardilt puuduvad Tiirhanna-, Vinski- ja Merekülä miljöövärtuslikud asulad ning nimeliselt palume täpsustada, et Uusvada miljöövärtuslik asula on Uusvada-Pliia miljöövärtuslik asula ning Tobrova on Tobrova-Lepä miljöövärtuslik asula.</p> <p>2. Oma teises ettepanekus tõime välja, milliseid õpperadasid, matkaradasid ja puhkealasad Meremäe valla koostatav üldplaneering ette näeb ning soovisime need kaardile kanda. Jääme oma ettepaneku juurde: vastavalt Meremäe valla kehtestatavale üldplaneeringule on Meremäe valda kavandatud rajada Meremäe kaasiku õpperada, matkarada pidi Obinitsa oja vahemikus Obinitsast Sergani, matkarada piki Tuhkvitsa oja vahemikus Piusa jõest Obinitsa järveni ning matkarada Korsapalo metsa piirkonnas. Puhkealad on planeeritud Piusa jõe kallastel, Tuhkvitsa oja kallastel, Obinitsa järve kaldal, Hilläkeste järve kaldal, Tsirug oja kallaste, Võmmorstik lähistel ja Korsapalo Metsas Rokina, Martsina, Ostrova külades.</p>	<p>Maakonnaplaneeringus tuuakse välja miljöövärtuslikud alad vastavalt koostatavale Meremäe valla üldplaneeringule.</p> <p>Kuna tegemist on kohaliku taseme tähtsusega matkaradade kavandamisega ei viida ettepanekut maakonnaplaneeringusse. Maakonnaplaneeringus tuuakse välja põhilised puhkealad ja piirkonnad maakonnaplaneeringu täpsusastmes, palume nendega tutvuda avalikustamisele suunatud maakonnaplaneeringus (peatükk 3.1.3.).</p>
27	Misso Vallavolikogu	Kirjaga 23.11.2015 nr 7-2/628-1 pikendatud tähtaega Volikogu Otsus 17.12.2015 nr 1-3/44	jah	<p>Otsusele lisatud ettepanekute kiri 23.12.2015 nr 7-2/628-2</p> <p>1. Planeeringu tekstiosa 2.peatüki punkti 2.1.1 (lk 18) ja joonisele 4 lisatakse Misso valda Lütä külla planeeritud Luhamaa Transpordikeskus</p>	Ettepanekuga nõustutakse, tekstis ja joonisel 4 märgitakse Luhamaa kui maakondlik ettevõtlusala.

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
Misso Vallavolikogu				2. Tekstiosa 3.peatüki punkti 3.1.1 lisatakse maakondliku tähtsusega alade nimekirja Kriiva seljak	Kriiva märgitakse maakonnaplaneeringus kohaliku tähtsusega väärtusliku maastikuna, kuna ala väärtus erinevates aspektides ei ole nii suur, et määrata ala maakondlikuks väärtuslikuks maastikuks. Väärtust on hinnatud nendest väärtuskriteeriumitest lähtuvalt, mis on toodud teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ ning mille alusel on määratud maakonna ülejäänud väärtuslikud maastikud.
				3. Lahendatakse lähteseisukohtades (lk 11-12) toodud mustkatete määramise vajadus, mis seletuskirjas ei kajastu	Teede mustkatte alla viimine lisatakse planeeringu tegevuskavasse. Mustkatte alla viimise vajadust käsitletakse seletuskirja ptk 4.1.1 punkt 1 (täiendus toodud kursiivis): 1. Tagada maanteevõrgu kvaliteedi parandamine (<i>nt mustkatte alla viimine, rekonstrueerimine</i>) ja liikluse turvalisus lähtuvalt maantee klassist, liikluskoosseisust, tee-ehituse ja -hoiu majanduslikest kaalutlustest ja keskkonnanahoiust.
				1. Kooskõlastuseks saadetud tekstiosas olev „Võru maakonna ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused“ punkti 1.4 alapunkt 3 (lk 10) sõnastus on maakonna arengu seisukohalt liialt jäik, mistõttu teeme ettepaneku selle sõnastuse muutmiseks järgmiselt: “Võrumaal on vähene vajadus täiendavate elamuvalade määramiseks väljaspool olemasolevaid kompaktselt ruumistruktuuriga asulaid – tegemist on kahaneva rahvastikuga piirkonnaga, kus eesmärgiks on kahanemise pidurdamine ning positiivsema tulemuse saavutamine, võrreldes rahvastikuprognosisega. Otstarbekas on eelkõige olemasolevate struktuuride ära kasutamine ja väärtustamine, seda nii elamuarenduses kui ettevõtluses.“	1.Nõustume Teie ettepanekuga ning parandame vastavalt seletuskirja.
				2. Peatükk 2.2. Asustusüksuse liigi, nime ja lahkmeejoonte määramise aluste ja korra § 2 lg 2 sätestab, et asula on igasugune lahkmeejoonega määratletud ja kohanimeliga tähistatud asustusüksus, mis ei ole linna kindlapiiriliste tunnustega osa. Palume selgitada, millest lähtutakse "suuremate asulate" määramisel. Kas antud kontekstis sõltub asula suurus territooriumi suurusel või alaliste elanike arvust või mõnest muust näitajast. Teeme ettepaneku tuua selgesõnaliselt välja näitaja, millest alates on tegemist "suurema asulaga" ja väljendada see numbriliselt.	2. Ptk 2.2. Linnalise asustuse alad ei käsitle Teie poolt küsimuse alla seatud „suuremaid asulaid“. Antud sõnastust on kasutatud ptk 3.1.1. Väärtuslikud maastikud tingimuse juures 2.2. Parema selguse tagamiseks on tingimus sõnastatud ümber järgmiselt: 2.2. Koostada suuremate asulate – eeskätt linnade, alevite ja alevike – arhitektuurilised soovitused.
				3. Peatükk 2.4. kehtiva PlanS kohaselt ei ole DP kohustusega alade ja juhtude määramine maakonnaplaneeringu ülesanne. Maakonnaplaneeringuga saab anda suuniseid üldplaneeringu koostamiseks. Juhime tähelepanu, et väärtuslike maastike ja rohevõrgustiku puhul on valdavalt tegemist aladega, mis kehtiva PlanS järgi ei nõua DP koostamist. Kuna maakonnaplaneering rakendatakse kehtiva seaduse alusel, siis hajaasustuses ÜP koostamiseks antavad suunised ei tohiks olla nii selges vastuolus seadusega, ka siis, kui on antud kaalutlusruum.	3.Maakonnaplaneeringuga antaksegi suunised detailplaneeringu koostamise kohustuse kaalumiseks erinevatel juhtudel, sh rohelises võrgustikus ja väärtuslikel maastikel. Maakonnaplaneering ei määra detailplaneeringu koostamise kohustusega alasid. Peatükk 2.4. eesmärgiks on juhtida omavalitsuse tähelepanu erinevatele juhtudele ja aladele, kus võib osutada otstarbekaks detailplaneeringu koostamine.
				4.Kooskõlastuseks saadetud tekstiosa 3. peatüki punkt 4.1 (lk 30) sõnastus on maakonna arengu seisukohalt liialt jäik, mistõttu teeme ettepaneku selle sõnastuse muutmiseks järgmiselt: „Maastikul domineerima jäävate objektide (nt tuulegeneraatorite, mobiilsidemastide, vesiehitiste, kõrgepingeliinide, päikesepaneelide jt) kavandamisel väärtuslikele maastikele tuleb igal konkreetsel juhul lähtuda maastikuanalüüsist ja kaaluda detailplaneeringu koostamise kohustust.“	4. Maavalitsus on seisukohal, et vajadusest säilitada väärtusliku maastike maastikuline ilme ja miljöö, peab antud objektide rajamine väärtuslikel maastikel olema pigem erandkorraline. Seetõttu Teie toodud ettepanekut planeeringu seletuskirja ei viida.
5. Kuni 01.07.2015 kehtinud PlanS § 7 lg 3 sätestab maakonnaplaneeringu ülesanded: punkt 12 - puhkealade määramine ja nende kasutustingimuste määramine. Ka kehtiv PlanS näeb ühe maakonnaplaneeringu ülesandena oluliste puhke- ja virgestusalade ning nende üldiste kasutustingimuste määramist (§ 56 lg1 p 8). Maakonnaplaneeringus peatükk 3, punkti 3.1.3. (lk 34) ei ole nimetatud/määratud ühtegi puhkeala konkreetselt. Jääb arusaamatuks, kas kõik järvi ümbritsevad maastikud ja metsad on maakonnaplaneeringus käsitletavad puhkealad. Palume selgitada, kuidas toimub puhkealade piiride täpsustamine, kui ühtegi puhkeala ei ole maakonnaplaneeringus määratud.	5.Peatükis 3.1.3. on täpsustatud puhkealade temaatikat (palume tutvuda antud muudatustega avalikule väljapanekule suunatavas dokumendis). Maakonnaplaneering toob välja põhilised alad, mida nähakse maakonnatasemel oluliste puhkealadena ning toob välja ka puhkealade piirid juhul, kui see on võimalik (nt väärtuslikud maastikud). Juhul, kui piire pole konkreetselt kaardile kantud, määratakse konkreetsed puhkealad (puhke-virgestusalad, puhkekohad, matkarajad jms) üldplaneeringute raames.				

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht
	Misso Vallavolikogu			6.Palume selgitada, millest tulenevalt on kõikidele riigimaanteedel määratud 40 m laiune teekoridor (4. Ptk Tehnilised võrgustikud punkt 4.1.1 alapunkt 4, lk 42) ning kas teedel, kus liiklussagedus jääb alla 100 auto ööpäevas, on selline laienemisvajadus põhjendatud, eriti kahaneva rahvastiku taustal. Misso Vallavalitsus on arvamisel, et 40 m teekoridoride määramine kõikidele maakonna riigimaanteedele ei täida Võru maakonna ruumilise visiooni eesmärki. Teeme ettepaneku vaadata teekoridoride määramine veelkord üle ning lähtuda riigimaanteede koridori laiuse määramisel riigimaanteede tegelikust laienemisvajadusest. Samuti teeme ettepaneku sõnastada selgelt riigimaanteede koridorideks reserveeritud maa kasutustingimused ja kanda teekoridorid planeeringukaardile või lisada vastavasisuline selgitus vastava leppemärgi juurde.	6. Teekoridori temaatika tuleneb Maanteeameti antud sisendist, mille kohaselt on vaja arvestada võimaliku teemaa laiendamise vajadusega. Koostöös Maanteeametiga on vastavat tingimust täpsustatud ja muudetud järgmiselt: „Arvestades võimalikku teemaa laiendamise vajadust (ristmike ümberehitused, kraavide kaevamised, lissaradade rajatised, tee plaanilahenduse vähene muutmine, jalgratta- ja jalgteede rajamine riigimaantee kõrvale) määratakse kõikide maakonna riigimaanteede koridoride laiuseks 20 m mõlemale poole olemasoleva maantee teljest. Teekoridoris võib ehitada hooneid või rajatisi ning rajada istandikke üksnes Maanteeameti nõusolekul. Kohalikul omavalitsusel tuleb Maanteeametilt küsida tingimused enne planeeringu algatamist või projekteerimistingimuste väljastamist. Maanteeameti nõusolekut ei ole vaja küsida teekoridoris asuval olemasoleval õuealadel.“ Teekoridoride kandmine kaardile ei ole põhjendatud tulenevalt planeeringukaartide mõõtkavast, kus teekoridor ei eristuks teest. Kaardi legendi on tehtud vastav märges teekoridori kohta.
28	Haanja Vallavolikogu	Kirjaga 20.1.2015 nr 15-4/792-1 pikendatakse menetlustähtaega Otsus 17.12.2015 nr 44	jah	<p>2. Ptk 2.4. teeme ettepaneku: lisada peatüki pealkirja, esimesse lausesse ja tabeli 1 pealkirja sõna "üldplaneeringutes". Selleks, et üheselt oleks mõistetav, et tegemist on ÜP koostamiseks antavat suunistega.</p> <p>Väärtuslike maastike (VM) ja rohevõrgustiku (RV) puhul on valdavalt tegemist aladega, mis kehtiva PlanS järgi ei nõua DP koostamist. Kuna MP rakendatakse kehtiva seaduse alusel, siis hajaasustuses ÜP koostamiseks antavad suunised ei tohiks meie arvates olla nii selges vastuolus kehtiva seadusega, ka siis, kui on antud kaalutlusruum.</p> <p>3. Kanda MP kaardile "Ruumilised väärtused" Haanja valla üldplaneeringuga täpsustatud vaatekohad (toodud loetelu välja jäetud ja lisatud kaunistest vaatekohtadest)</p> <p>4. Täpsustada ptk 3.1.1 tingimus 1 ja 1.1. Ettepanek: Lisada lause, sarnaselt pt 3.1.3, "Väärtuslikud maastikud hõlmavad ka kaitstavaid loodusobjekte (sh kaitsealad), kus kaitse korraldamine toimub vastavalt õigusaktides seatud tingimustele ja piirangutele." Ettepanek: Punkt 1 sõnastada järgnevalt: " Igale väärtuslikule maastikule, välja arvatud riiklikult kaitstavad loodusobjektid (kaitsealad), on soovituslik koostada maastikuhoolduskava:"</p>	<p>Ettepanekuga nõustutakse ning ptk 2.4 pealkirja, lausestust ning tabeli 1 pealkirja korrigeeritakse.</p> <p>Ettepanekuga nõustutakse ning kehtestatud Haanja üldplaneeringuga täpsustatud kaunid vaatekohad kantakse maakasutuskaardile.</p> <p>Lähtute oma ettepanekus sellest, et Haanja vallas kattuvad suures osas Haanja looduspargi ning Rõuge-Haanja-Kütioru väärtuslik maastik. Leiate, et kuna Haanja looduspargile on kehtestatud kaitsekorralduskava, on samale alale väärtusliku maastiku maastikuhoolduskava koostamine ebavajalik, kuna see kattuks kaitsekorralduskava sisuga.</p> <p>Juhime siin kohal tähelepanu, et Keskkonnaameti tellimisel on 2010.a koostatud Haanja looduspargi maastikuhoolduskava (koostaja: Artes Terra) ning antud hoolduskavaga on Haanja looduspargi kaitsekorralduskavas arvestatud. Täiendava maastikuhoolduskava koostamine Haanja looduspargi ulatuses ei ole seega vajalik.</p> <p>Kohati on väärtuslik maastik aga väga väikeses ulatuses Haanja looduspargi piirist suurem. Kuna antud väikestele pistelistele aladele ei ole otstarbekas koostada eraldi maastikuhoolduskava, soovime omavalitsuse otsusega laiendada Haanja looduspargi maastikuhoolduskavas toodud maastikuhooldusmeetmed ka antud väärtuslike maastike osadele, mis jäävad looduspargist väljapoole. Kuna tegemist on looduspargiga piirnevate maadega, võib eeldada, et antud alale on rakendatavad samad maastikuhooldusvõtted kui looduspargile.</p> <p>Juhime tähelepanu, et kaitstava loodusobjekti kaitse-eeskiri või kaitsekorralduskava ei pruugi automaatselt tähendada, et antud dokumendid arvestavad väärtuslike maastike säilimisega ning rakendavad väärtuslike maastike säilimiseks konkreetseid maastikuhooldusvõtteid, kuna looduskaitse seaduse mõistes on poollooduslike koosluste esinemise aladel (st kultuurmaastikus) eesmärk eelkõige looduskaitse - st liigilise koosseisu säilitamine.</p> <p>Eelnevast tulenevalt ei muudeta ptk 3.1.3. punkt 1 toodud tingimust vastavalt Teie ettepanekule.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht	
	Haanja Vallavolikogu			<p>5. Palume selgitada Ptk 3.1.1. Väärtuslikud maastikud punkti 2.1. Uute hoonete ja rajatiste puhul tuleb kaaluda üldplaneeringu raames detailplaneeringu koostamise kohustuse määramist ptk 2.4. toodud juhtudel. Säilitada tuleb olemasolevad väärtused ja sobitada uued ehitised kooskõlas olemasolevatega. Maa sihtotstarbe muutmisel tuleb arvestada, et säiliks olemasolev maastiku muster. Palume selgitada, kuidas rakendada punkti viimast lauset. Katastriüksuse sihtotstarvete liigid ja nende määramise korra § 6 järgi on katastriüksustele võimalik määrata alljärgnevatid sihtotstarbeid: elamumaa, ärimaa, tootmismaa, veekogude maa, transpordimaa, jäätmeohud maa, riigikaitsemaa, kaitsealune maa, maatulundusmaa, sihtotsarbeta maa, mäetööstusmaa, turbatööstusmaa ja sotsiaalmaa. Ühele katastriüksusele võib määrata kuni 3 sihtotstarvet. Maastikuilmelt võib ühesugune olla nii elamuga (õuemaaga) maatulundusmaa kui elamumaa; nii elamumaa kui turismitalu ärimaa; nii maatulundusmaa kui sotsiaalmaa (külaplats); nii sotsiaalmaa (terviserada) kui kaitsealune maa (nt osa Haanja suusaradu asub kaitsealusel maal); samuti nii riigikaitsemaa (päästeteenistuse ehitised) kui ärimaa jne, jne. Soovime teada, kas maa kasutamise sihtotstarvete alusel on kujunenud mingisugused maastikumustrid mille säilimisega tuleb arvestada, kui jah, siis millised.</p>	<p>Väärtuslike maastike aladel on oluline analüüsida kohapõhiselt väljakujunenud asustumusmustreid, mis on nii kompaktsed kui hajusa iseloomuga. Kompaktsetes alades võib säilida olemasolev mitmekülgne, erinevate sihtotstarvetega maakasutus.</p> <p>Hajaasustuses on valdavaks sihtotstarbeks maatulundusmaa, kus hajaasustusele omaselt tekib teatud hajus maastikumuster, mis eelkõige väljendub selles, kuidas ja kuhu avatud kultuurmaastikus paigutuvad elamud (ka tööstus- jt hooned) ja teed ehk väljakujunenud külatüübis. Haanja vallas on valdavaks külatüübiks hajaküla – elamud jt hooned paiknevad maastikul hajusalt, mis on ajalooliselt kujunenud väga erinevate põhjuste kokkulangemisel (nt pinnamoe ja -vormide, põhja/pinnavee kättesaadavuse, teedevõrgu aga ka ajalooliste muutuste tõttu maakasutuses ja elukorralduses). Väärtuslikel maastikel ehitussoovi korral on seega oluline vastava asustusstruktuuri analüüsimine, et arendussoovi korral hajus muster säiliks. Lisaks tuleb arvestada väärtuslikel maastikel väljatoodud konkreetsete väärtuslike komponentide säilimisega.</p>	
					<p>6. Ptk 3.1.1. punkt 2.2. Koostada suurematele asulatele arhitektuurilised soovitusel. Palume selgitada millest lähtutakse "suuremate asulate" määratlemisel. Kas antud kontekstis sõltub asula suurus territooriumi suurusest või alaliste elanike arvust või mõnest muust näitajast. Teeme ettepaneku tuua näitaja, millest alates on tegemist "suurema asulaga" selgesõnaliselt välja ja väljendada see numbriliselt.</p>	<p>Maavalitsus nõustub tähelepanekuga üldiselt, kuid numbriliselt „suurema asula“ defineerimine pole otstarbekas. Eeskätt tuleb arhitektuurilised soovitusel koostada linnadel, alevikel ja alevitel. Ka suuremate külade osas võib teatud juhtudel olla otstarbekas arhitektuuriliste soovitusel koostamine, ent see oleks kohaliku omavalitsuse kaalutusotsus. Tingimus sõnastatakse järgmiselt: <i>Koostada suuremate asulate – eeskätt linnade, alevite ja alevike – arhitektuurilised soovitusel.</i></p>
					<p>7. Ptk 3.1.1 punkt 4.2. Oma majapidamise või ühe tootmiskompleksi tarbeks on lubatud päikesepaneelide lokaalne kasutuselevõtmine elamu õuealal ja tootmisterritooriumil ilma detailplaneeringu koostamiseta (paneelid paigutatakse õuealale või katusele). Muudel juhtudel tuleb kaaluda detailplaneeringu koostamise kohustust.</p> <p>Palume selgitada, kas kortermajadele ja ridaelamutele on võimalik päikesepaneelide paigaldamine õuealale või mitte. Kui kortermajadele ja ridaelamutele päikesepaneelide paigaldamise võimalikkusega arvestatud ei ole, teeme ettepaneku see planeeringusse lisada.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse ning punkti 4.2. lisatakse korter- ja ridaelamud.</p>
					<p>8. Ptk 3.1.3. Roheline võrgustik ja puhkealad. Ettepanek: sarnaselt MP ptk 3.1.1 p 2.1 lisada "üldplaneeringu raames" ja sõnastada punkt järgnevalt: "2. Rohelise võrgustiku aladel tuleb üldplaneeringu raames kaaluda detailplaneeringu koostamise kohustuse määramist ptk 2.4. toodud juhtudel."</p>	<p>Ettepanekuga nõustutakse ja seletuskirja korrigeeritakse.</p>
					<p>9. Ettepanek: määrata Haanja puhke- ja virgestusala (Haanja valla üldplaneeringus toodud piirides) üheks maakonna oluliseks puhke- ja virgestusalaks ning kanda see MP kaardile.</p>	<p>Ettepanekuga nõustutakse selles osas, et seletuskirjas tuuakse välja Haanja piirkond maakonna olulise puhkealana, lähtuvalt maakonnaplaneeringu täpsustamistest konkreetseid puhke- ja virgestusalasid maakonnaplaneeringusse ei kanta ning need esitatakse omavalitsuste üldplaneeringutes.</p>
					<p>10. Ptk 3.1.3 Puhkealad. Tingimus 1. Puhkealade piire ja kasutamistingimusi täpsustatakse üldplaneeringutega. Palume selgitada, kuidas toimub puhkealade piiride täpsustamine, kui ühtegi puhkeala ei ole MKPL määratud. MKPLs puhkealade määramist näeb ette nii kehtiv PlanS kui varemkehtinud seadus, mille alusel käesolevat MPd menetletakse.</p>	<p>Võru maakonna puhkealadena on planeeringu seletuskirjas selgemalt välja toodud alad ja piirkonnad, mida käsitletakse puhkealadena. Palume tutvuda antud peatükiga avalikustamisele suunatud maakonnaplaneeringus. Maakonnaplaneeringu täpsustamises on alad üldised piirkonnad, mille piiride määramine/täpsustamine ja konkreetsete puhke- ja virgestusalade määramine toimub üldplaneeringute raames.</p>
					<p>11. Ettepanek: Kajastada puhkealade peatükis Haanja puhke- ja virgestusala, kui maakondliku tähtsusega puhkeala koos vajadusega rajada sinna rullsuusa ja -uisurada.</p>	<p>Nõustume vajadusega kajastada Haanja puhke- ja virgestusala arendustegevused maakonnaplaneeringus. Konkreetset arendustegevused tuuakse välja maakonnaplaneeringu tegevuskavas. Haanja piirkonnas puhke- ja virgestusalasid peale ei kanta, piirkond tuuakse välja üldise suurema puhkealana.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja kuupäev ja nr	Kooskõlastus	Ettepanek/vastuväide	Seisukoht	
	Haanja Vallavolikogu			<p>12. Ettepanek: jätta väärtuslike põllumajandusmaade määramine, vastavalt seadusele, üldplaneeringu ülesandeks ja MP-s seada väärtuslike põllumajandusmaade säilimist tagavad meetmed.</p>	<p>Kuna väärtuslike põllumajandusmaade temaatika lahendatakse seadusemuudatusena, mille raames määratakse nii väärtuslike põllumajandusmaade tingimused kui kaardikiht, tuleb käesolevalt lähtuda pigem ministeeriumi suunistest. Ministeeriumi esindaja on lubanud seadusemuudatuse eelnõu saata tutvumiseks 2016.a kevadel ning maavalitsus edastab selle vastavalt valdadele.</p> <p>Planeeringus tuuakse välja väärtuslike põllumaade ruumiline ulatus, kuna maakonnaplaneering ei koosne ainult tekstist, vaid sellele lisaks lahutamatu osana ka kaardist. Seetõttu on alade ruumilise ulatuse näitamist kasutatud võimalikult paljude lahendatavate teemade juures, sh väärtuslike maastike, rohelise võrgustiku kui ka väärtuslike põllumajandusmaade teemavaldkonna puhul. Kuna Maaeluministeerium kavandab väärtuslike põllumajandusmaade kaardikihti osana seadusemuudatusest, tuleb antud teemavaldkonnas sisend ministeeriumi tasandilt ning see esitatakse ka maakonnaplaneeringus.</p>	
				<p>13. Ptk 4.1.1. Maanteed tingimus 4. osas on planeeringus välja toomata teekoridori kasutamistingimused ja kaardil ulatus. Palute selgitada, millest tulenevalt on kõikidele riigimaanteedel määratud 40 m laiune teekoridor ning kas teedel, kus liiklussagedus jääb alla 100 auto ööpäevas, on selline laienemisvajadus põhjendatud, eriti kahaneva rahvastiku taustal. Haanja Vallavalitsus on arvamisel, et 40 m teekoridoride määramine kõikidele maakonna riigimaanteedele ei täida Võru maakonna ruumilise visiooni eesmärki.</p> <p>Teete ettepaneku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vaadata teekoridoride määramine veelkord üle ning lähtuda riigimaanteedele koridori laiuste määramisel riigimaanteede tegelikust laienemisvajadusest. 2. sõnastada selgelt riigimaanteede koridorideks reserveeritud maa kasutustingimused ja kanda teekoridorid planeeringukaardile või lisada vastavasisuline selgitus vastava leppemärgi juurde. 3. näidata maakonnaplaneeringus eraldi leppemärgiga olemasolevad ja planeeritavad I klassi riigimaanteed koos määratava teekoridoriga. 	<p>1-2. Planeeringu kooskõlastamise raames on koostöös Maanteeametiga selgitatud koridori määramise vajadust ja koridori kasutamistingimusi. Maanteeamet on põhjendanud vajadust koridori määramiseks tulenevalt sellest, et Maanteeametini ei jõua info ehitusteatseta ehitiste kavandamisest teega külgneval alal. Seletuskirjas on teekoridori määramist puudutavat kasutamistingimust täpsustatud järgmiselt (tuginedes Maanteeametiga 10. dets 2015 toimunud kohtumisele):</p> <p><i>Arvestades võimaliku teemaa laiendamise vajadust (ristmike ümberehitused, kraavide kaevamised, lisaradade rajatised, tee plaanilahenduse vähene muutmine, jalgratta- ja jalgteede rajamine riigimaantee kõrvale) määratakse kõikide maakonna riigimaanteede koridoride laiuseks 20 m mõlemale poole olemasoleva maantee teljest. Teekoridoris võib ehitada hooneid või rajatisi ning rajada istandikke üksnes Maanteeameti nõusolekul. Kohalikul omavalitsusel tuleb Maanteeametilt küsida tingimused enne planeeringu algatamist või projekteerimistingimuste väljastamist.</i></p> <p>Nõustume, et teekoridori lauseline määramine ei ole põhjendatud, seetõttu on eeltoodud tingimusele lisatud järgmine lause: <i>Maanteeameti nõusolekut ei ole vaja küsida teekoridoris asuvatel olemasolevatel õuealadel.</i></p>	
					<p>14. Ptk 4.2.1 Elektrivõrk. Oleme arvamisel, et liitumistähtaegade ja trafode vahetamise vajaduse määramine maakonnaplaneeringu kehtestatavas osas on üleliigne. Sisuliselt on tegemist elektriliitumise tehniliste tingimustega. Teeme ettepaneku viia tingimused, mis ei ole seotud elektrivõrkude paigutuse määramisega (PlanS § 7 lg 3 p 10) maakonnaplaneeringu lisasse.</p>	<p>Ettepanekuga nõustutakse. Teemat käsitletakse maakonnaplaneeringu tegevuskavas, vastavad tingimused eemaldatakse seletuskirjast.</p>
					<p>15. Ptk 4.2.4 "Sidevõrgud" näete vastuolu järgneva vahel: Maakonnaplaneeringuga nähakse ette üldine põhimõte, et sidevõrgud paiknevad teemaal ning punkt 2. Avalikes huvides sidevõrkude ehitamise ja ühiskonnaliikmete huvidele ja vajadustele vastavate telekommunikatsiooni teenuste pakkumise võimaldamiseks tuleb arvestada uute planeeringute koostamisel trassikoridoridega sidekaablite paigaldamiseks. Üldise põhimõttena nähakse peatükis ette, et sidevõrgud paiknevad teemaal. Sama peatüki punktis 2 sõnastatakse nõue, et uute planeeringute koostamisel tuleb arvestada trassikoridoridega sidekaablite paigaldamiseks. Näeme siin vastuolu - kui üldjuhul tuleb sidevõrgud paigaldada teemaale, siis puudub vajadus sidekaablitele eraldiseivate trassikoridoride määramiseks. Uute trassikoridoridega sidekaablite rajamiseks tuleb arvestada juhul, kui teemaale sidevõrgu paigaldamine ei ole võimalik.</p>	<p>Seletuskirjas muudetakse ptk 4.2.4. esimese lõigu sõnastust järgmiselt: <i>Maakonnaplaneeringuga nähakse ette üldine põhimõte, et sidevõrgud paiknevad teekoridoris.</i> Teekoridori võib kavandada ka uusi sidetrassikoridore.</p>
29	Võru Vallavolikogu	26.11.26 e-kiri pikendatakse tähtaega Vallavolikogu otsus 16.12.2016 nr 121	jah	Kooskõlastab märkusteta		
30	Varstu Vallavolikogu	Otsus 17. november 2015 nr 1-1.3/21	jah	Kooskõlastab märkusteta		
31	Terviseamet	18.11.2015 nr 9.3-2/6608	Jah	Kooskõlastab märkusteta		